

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA BIOTECHNICKÝCH ÚPRAV KRAJINY

HODNOCENÍ VLIVU ZMĚNY ÚZEMNÍHO PLÁNU OBCE
SRBSKO NA KRAJINNÝ RÁZ CHRÁNĚNÉ KRAJINNÉ
OBLASTI ČESKÝ KRAS

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: Ing. Kristina Molnárová, Ph.D.

Diplomant: Bc. Alena Stará

2013

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Katedra biotechnických úprav krajiny

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Stará Alena

Krajinné a pozemkové úpravy

Název práce

Hodnocení vlivu změny územního plánu obce Srbsko na krajinný ráz v CHKO Český kras

Anglický název

Evaluation of the impact of change in the masteplan of Srbsko municipality on landscape character in the PLA Český Kras

Cíle práce

Cílem této práce je zhodnocení změny územního plánu obce Srbsko s dopadem na krajinný ráz CHKO Český kras, posouzení vlivu této změny na jednotlivé znaky krajinného rázu a na významná místa výhledu. Výstupy diplomové práce budou předloženy v grafické formě využitelné pro správu CHKO Český kras, např. pro komunikaci s veřejností.

Metodika

Diplomová práce bude mít charakter studie. Autorka provede hodnocení vlivu změny územního plánu na krajinný ráz podle metodiky Vorel a kol. (2004), přičemž se zaměří zvláště na znaky krajinného rázu, které jsou charakteristické pro celé území CHKO Český Kras a jejichž přítomnost byla jedním z důvodů vyhlášení této CHKO. Výsledky interpretuje v užším kontextu územního plánu obce Srbsko i v širším kontextu celé CHKO. Hodnocení bude probíhat ve spolupráci s vedením CHKO, výsledky budou prezentovány v textové a grafické formě tak, aby je mohla správa CHKO dále využívat.

Harmonogram zpracování

do 30.11.2011 - literární rešerše

do 30.1.2012 - odevzdání dat

do 15.11.2012 - dokončení DP

Rozsah textové části

min 40 stran

Klíčová slova

krajinný ráz, hodnocení, ochrana krajiny.

Doporučené zdroje informací

LŮW, J., MÍCHAL, P., 2003: Krajinný ráz. Lesnická práce, Kostelec na Černými lesy.

SÁDLO, J., POKORNÝ, P., HÁJEK, P., DRESLEROVÁ, D., CÍLEK, V., 2005: Krajina a revoluce. Malá Skála, Praha.

SKLENIČKA, P., 2003: Základy krajinného plánování. Nakladatelství N. Skleničková, Říčany.

VOREL, I., SKLENIČKA, P. (eds.), 1999: Péče o krajinný ráz, cíle a metody. Vydavatelství ČVUT, Praha.

VOREL, I., BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P., CULEK, P., SKLENIČKA, P. 2004. Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Naděžda Skleničková, Říčany. 22 s.

Odborné články k dané tématice – např. časopisy Landscape and Urban Planning, Landscape Architecture, Zahrada, park, krajina.

Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu

Zákon č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění

Metodické pokyny pro zpracování diplomové práce na FŽP

Vedoucí práce

Molnářová Kristina, Ing., Ph.D.

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Děkan fakulty

V Praze dne 9.12.2013

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením Ing. Kristiny Molnárové, Ph.D., a že jsem uvedla všechny literární prameny, ze kterých jsem čerpala.

V Praze dne 11. 12. 2013

Poděkování

Ráda bych poděkovala své vedoucí diplomové práce Ing. Kristině Molnárové, Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a čas, který mi věnovala. Děkuji zaměstnancům Správy CHKO Český kras za poskytnutí materiálů ke zpracování DP a jejich cenné rady a přátelům za jejich fotografie. Také děkuji svému manželovi a synovi za trpělivost a podporu.

V Praze dne 11. 12. 2013

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá vyhodnocením urbanistického řešení v obci Srbsko s dopadem na krajinný ráz CHKO Český kras.

První část práce obecně specifikuje pojmy krajina a krajinný ráz, jejich charakteristiku, otázku ochrany a představuje metodiky používané k hodnocení krajinného rázu. Další část práce charakterizuje řešené území a nakonec je popsána změna územního plánu obce Srbsko. Závěr práce tvoří návrh výstavby rodinných domů a porovnání návrhu Správy Českého krasu. Je zde popisován celkový vliv stavebního záměru na pozitivní znaky a hodnoty krajinného rázu CHKO Český kras.

Klíčová slova

Krajinný ráz, hodnocení, ochrana krajiny, urbanistické řešení, stavební záměr

Abstract

This thesis deals with the evaluation of the urban solution of the municipality of Srbsko and its impact on the landscape character of the Český kras area.

The first part of the thesis includes general definitions of the concepts of landscape and landscape character, their characteristics, and environment protection, as well as the methodology used for the evaluation of landscape. The next part of the thesis characterizes the entire territory and is followed by a description of the change of the territorial plan of the municipality of Srbsko. The conclusion of the thesis consists of a project for the construction of family houses and its comparison with the project presented by the Český kras Administration. It outlines the overall influence of the construction project on the positive aspects and values of the landscape character of the Český kras area.

Key words

Landscape character, evaluate, protection of the landscape, urban solutions, construction project

Obsah

1. Úvod.....	8
2. Cíle práce.....	9
3. Literární rešerše.....	10
3.1 Krajina.....	10
3.1.1 Definice a význam pojmu krajina.....	10
3.1.2 Klasifikace krajiny.....	12
3.1.3 Hodnocení krajiny.....	13
3.1.4 Ochrana krajiny.....	14
3.2 Krajinný ráz.....	17
3.2.1 Definice krajinného rázu.....	17
3.2.2 Znaký krajinného rázu.....	18
3.2.3 Ochrana krajinného rázu.....	19
3.2.3.1 Důvody ochrany krajinného rázu.....	20
3.2.3.2 Způsoby ochrany krajinného rázu.....	20
3.3 Hodnocení krajinného rázu.....	22
3.3.1 Metodiky hodnocení krajinného rázu.....	23
3.4 Územní plán.....	25
4. Charakteristika studijního území.....	27
4.1 Chráněná krajinná oblast Český kras.....	27
4.1.1 Charakteristika oblasti.....	27
4.1.2 Krajinný ráz Českého kras.....	31
4.2 Obec Srbsko.....	33
5. Metodika.....	35
6. Současný stav řešené problematiky.....	37
6.1 Preventivní hodnocení území CHKO z hlediska krajinného rázu.....	37
6.2 Územní plán obce Srbsko.....	38
6.3 Problematika v Srbsku.....	39
7. Výsledky práce.....	42
7.1 Terénní šetření.....	42
7.2 Hodnocení vlivu navrhovaného záměru.....	44
8. Diskuze.....	53
9. Závěr.....	58
10. Přehled literatury a použitých zdrojů.....	59
11. Přílohy.....	63

1. Úvod

Karlštejsko je velice krásné a významné území Chráněné krajinné oblasti (dále jen CHKO) Český kras. Jako všude, i zde je veliký zájem o výstavbu nových rodinných domů. Správa CHKO se každý den potýká s obrovským množstvím stavebních záměrů, u kterých musí rozhodnout o jejich osudu. Tedy, jestli se může stavět nebo ne, popřípadě za jakých podmínek.

Pochopitelně nejoblíbenější místa pro nové domy jsou v obcích, které leží v blízkosti větších měst, například poblíž Prahy nebo Berouna. Když představitelé obce Srbsko požádali o změnu územního plánu, Správa CHKO se, jako dotčený orgán, měla ke změnám vyjádřit. Před referentem Správy, který tuto problematiku řeší, stál problém nemalých rozměrů. Na řešeném území se smí stavět, nachází se v pásnu B odstupňované ochrany (VOREL A KOL., 2008). Ale není žádoucí, aby se obec rozrůstala do volné krajiny, protože by to vedlo k další a další stavební činnosti v místě, kde je daleko přirozenější podporovat například zemědělství. Bylo tedy nutné s představiteli Srbska najít rozumné východisko, přípustné pro obě strany.

Jelikož jednání stále pokračují a ke stavební činnosti se ještě nepokročilo, je tato práce zaměřena na vyhodnocení urbanistického řešení, posouzení návrhu Správy CHKO a návrh řešení, který by Správa CHKO mohla dále využít.

2. Cíle práce

Cílem této práce je zhodnocení změny územního plánu obce Srbsko s dopadem na krajinný ráz CHKO Český kras, posouzení vlivu této změny na jednotlivé znaky krajinného rázu a na významná místa výhledu.

K dosažení cíle je nutné prostudování územního plánu, stavebního záměru v obci, metodického postupu posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (VOREL A KOL., 2004). Tato metodika nebude pouze prostudována, ale podle ní bude provedeno odborné hodnocení.

Práce by měla být použitelná pro Správu CHKO, například pro využití v komunikaci s veřejností.

3. Literární rešerše

3.1 Krajina

„S krajinami je to jako s lidmi, nikdy je úplně nepoznáme. Každý člověk a každá krajina mohou za určitých okolností projít všemi fázemi, od té nejubožejší ošklivosti až po tu nejvznešenější krásu.“

Christian Morgenstern

3.1.1 Definice a význam pojmu krajina

Neexistuje určitý úhel pohledu na krajinu, který by tento termín jasně vysvětloval. Pohled, a tím i názor na vzhled či stav krajiny, je ovlivněn nejen subjektivními pocity, ale například i profesí hodnotícího. Krajinář nebo malíř se jistě na krajinu nebudou dívat stejně jako stavební inženýr či geodet. Také místní obyvatel bude své okolí vnímat úplně jinak než náhodný turista. Pro „domorodce“ bude pohled na skály u Berounky naprosto všední, ale ten, kdo touto krajinou projíždí nebo prochází poprvé, bude jistě okouzlen. V každé knize o krajině se první kapitola zabývá vysvětlením tohoto výrazu. Definic bylo napsáno mnoho, každá popisuje krajinu podle zaměření knihy. Ze své bakalářské práce uvádím několik základních definic, které se liší právě v pohledu na krajinu.

DEMEK (1974) A DEMEK (1999) pojal krajinu jako reálnou část planety, která se odlišuje od ostatních částí krajinné sféry, jež nás obklopuje, je vnímatelná našimi smysly. A krajina je považována za území v přírodě, které je nějakým způsobem vymezeno (ROHON, 1995).

FORMAN A GODRON (1993) a HADAČ (1982) vidí krajinu jako něco konkrétního, je to část zemského povrchu se skalami, horami, jezery, řekami, lesy a loukami, vesnicemi a městy. Tyto krajinné složky se navzájem ovlivňují. Ve své knize se snaží termín krajina přiblížit jasným určením, co se dá a co se nedá pojmenovat slovem **krajina**. Například uvádí, že širé moře krajinou těžko označíme a naopak arktické zamrzlé moře s kusy ledu, ledovými horami a závějemi popisujeme jako ledovou

krajinu. Ale také považují krajinu za hlavního zprostředkovatele umění, estetiky a krásy. Je místem pro život a zdrojem obživy, což považují za její zásadní význam. Stává se národním dědictvím, je místem odpočinku, poučení a výchovy (VOREL A KOL., 2008). VOREL S KUPKOU (2011) také krajinu nazývají **kulturní paměť národa**. Vždyť díky různým pohledům na krajinu vzniklo nesčetně uměleckých děl, posiluje národní identitu.

CÍLEK (2010) rozlišuje krajinu na vnitřní (inscape) - lidskou duši a vnější - (landscape) skutečnou fyzickou krajinu.

SKLENIČKA (2003) uvádí definici velké množství, od právního pojetí, přes ekologické, architektonické až po ekonomické, kdy je krajina chápána jako výrobní prostor. Díky stavu krajiny si můžeme udělat představu o dřívějším hospodaření či stavu společnosti (LOKOČ A LOKOČOVÁ, 2010).

DANIEL (2001) cituje tři možné definice slova krajina z anglického slovníku. Krajina je pohled na přírodní scenérie vnitrozemí, geomorfologické utváření určité oblasti a část území, které je oko schopné pojmout a pochopit. O těchto definicích říká, že zdůrazňují jen omezenou plochu zemského povrchu, nepovažuje je za všeobecné. Byla snaha rozšířit pojem a zahrnout do něj téměř všechny aspekty životního prostředí.

Z těchto definic vyplývá, že krajina je určité území, které je ovlivňováno a které ovlivňuje. Čím může být ovlivněný rybník pod nějakým kopcem? Například obsahem živin, které z kopce smyje déšť. Mállokdo si chce uvědomovat, jakým způsobem ovlivňujeme krajinu my. Bohužel to je většinou negativně. Naše zásahy do krajiny bývají velice razantní. Nepřipouštíme si, že svými zásahy nabouráváme prostředí, které zde bylo dlouho před námi samými. Nejvýrazněji vnímáme, jak krajina ovlivňuje nás. Při pobytu v krajině se mění naše pocity, nálada a naše citění. Pokud se vyskytujeme na místě, které je příjemné, cítíme určitý klid a soulad. Ale můžeme se pohybovat na území, které je zničené nebo prostě nehezké. Zde nejspíš budeme zažívat neklid a naše nálada bude odpovídat pohledu do krajiny (NOVÁKOVÁ, 2010).

3.1.2 Klasifikace krajiny

Krajinu lze klasifikovat z několika pohledů, například se používá biogeografická nebo klimatická klasifikace, ty ve svých skriptech zmiňuje ROHON (1995). Další práce jsou zaměřeny na klasifikace, které se zabývají vlivem působení člověka na krajinu (NOVÁKOVÁ, 2010).

Podle SKLENIČKY (2003) se krajina rozděluje právě podle ovlivnění člověkem na dvě kategorie, a to na krajinu přírodní neboli přirozenou a krajinu kulturní.

Krajina přírodní se vytváří působením přírodních, abiotických a biotických krajinytvorných procesů, které nejsou člověkem ovlivňovány. Tuto kategorii je možné najít na těžko přístupných místech SKLENIČKA (2003), je tedy, bohužel, dosti vzácná.

Kulturní krajina je spojení přírody a kultury. Do této kategorie zasahuje činnost člověka kladně i záporně. Přeměnu z přírodní krajiny na kulturní způsobilo hlavně využívání krajiny pro účely lesnictví a zemědělství (SKLENIČKA 2003).

FORMAN A GODRON (1993) považují vliv člověka na krajinu za tak mnohostranný, že není možné o každém vlivu uvažovat samostatně. Dělí krajinu na pět základních krajinných typů, které by měly brát v potaz celou kombinaci vlivů. Jsou to:

Přírodní krajina

Obhospodařovaná krajina

Obdělávaná krajina

Příměstská krajina

Městská krajina

Foto č. 1 Příměstská krajina (zdroj: Tomáš Krčma, 2005)

WITTLINGEROVÁ A JONÁŠ (2002) člení krajinu podle hledisek zkoumání či podle zájmu člověka nebo společnosti na několik dalších kategorií. Kromě krajiny přírodní a kulturní, to je dále krajina kultivovaná, nekultivovaná, narušená, devastovaná, zdravá, obytná, obydlená, neobydlená, oživená, průmyslová, zemědělská, lesnatá, pustá, hornatá, nížinná, vrchovinná a horská.

SOINI, VAARALA A POUTA (2011) ve své studii krajinu rozdělili podle dvou přístupů ke krajině (na rozhraní venkovské a městské krajiny) na krajinu jako scénérii a na krajinu bydliště.

3.1.3 Hodnocení krajiny

„Krajina byla, je a bude hodnocena především podle toho, jak uspokojuje proměnlivé lidské potřeby.“ (MÍCHAL, 2000).

Hodnocení krajiny je velice složitý a zajímavý proces, který je ve své podstatě dosti obsáhlý. Nejen že se hodnotí vliv záměrů na krajinu, ale také hodnotíme způsobilost krajiny pro dané nové využití. Tato práce je zaměřena na hodnocení konkrétní krajiny z estetického a vizuálního hlediska.

FORMAN A GODRON (1993) k hodnocení krajiny používají několik metod, například využití fotografií, průzkumových dotazníků nebo vnímání kvality krajiny živočichy. Fotografie nám umožní pohled na daný stav, aniž bychom se v určité

lokalitě museli právě nacházet. Také si díky ní můžeme udělat představu o tom, jak krajina vypadala v dřívější době. Dotazníky tlumočí veřejné mínění, které je určitě důležité. Obyvatelé dané lokality jistě umí ohodnotit všechny vlastnosti „své“ krajiny. SOINI, VAARALA A POUTA (2011) to nazvali „*smysl pro místo*“. A pokud se někde vyskytnou silně ohrožené druhy živočichů, nejspíše to bude krajina plnohodnotná v kvalitativním slova smyslu. V hodnocení by člověk měl brát v úvahu i potřeby jiných složek přírody. Tady je třeba znát názor odborníků a brát ho na vědomí.

SKLENIČKA (2003) rozdělil hodnocení krajiny do několika kroků:

Přípravná fáze

Analýza území

Terénní průzkum

Prezentace výsledků

Hodnocení krajiny je prováděno za účelem výběru nejvhodnějšího řešení vedoucího k rozvoji určitého území (DANIEL, 2001).

3.1.4 Ochrana krajiny

Člověk začal do krajiny zasahovat vlastně v prvním okamžiku svého zrodu. Lovci i sběrači v krajině zanechávali patrné stopy. Jak se lidstvo vyvíjelo, vyvíjely se i způsoby hospodaření. Zásahy se stávaly razantnějšími. A někdo moudrý si uvědomil, že tu původně krásnou krajinu je třeba chránit, jinak by si naši potomci mohli o krajině a přírodě pouze číst v učebnicích.

Jak WITTLINGEROVÁ A JONÁŠ (2002) popisují, člověk není tvůrcem životního prostředí, ale je jeho součástí. A sám se je snaží přetvořit. Je tedy nutné krajinu a životní prostředí chránit před námi samotnými. Ochrana krajiny není žádná novinka. Již Karel IV. navrhoval ochranu a spravování lesů, ale přes odpor šlechty zůstalo pouze u návrhů (MOUCHA, ŠPRYŇAR, URBAN, 2008)

Jasnou definici ochrany krajiny napsal JANČURA (2007), který ji popisuje jako činnosti, které napomáhají zachovávat a udržet významné nebo charakteristické rysy krajiny. Spojuje ji s tvorbou krajiny, v jejíž přítomnosti je kromě uchování i přetvoření krajiny. Autor zdůrazňuje i prioritu krajinářství. Charakterizuje to jako uvedení člověka a krajiny do jisté rovnováhy. Výsledkem by mělo být přetváření krajiny bez negativních změn jejího charakteru či jejích hodnot.

KUČOVÁ (2008) i SALAŠOVÁ (2009) se shodují v názoru, že k ochraně krajiny nestačí pouze srozumitelná metodika, ale důležitá je i informovanost veřejnosti, její seznámení s hodnotami krajiny. Seznámení veřejnosti s plánovacími procesy by, podle autorek, mohlo vést ke zvýšení míry ochrany.

Ochrana přírody a krajiny má své místo i v legislativě, konkrétně v zákoně č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění (dále jen zákon). Zákon nabádá k šetrnému hospodaření v krajině a ochraně jejích hodnot.

Ochranu krajiny v České republice členíme na ochranu zvláštní a obecnou. Do obecné řadíme obecnou ochranu druhů, krajiny, dřevin, krajinného rázu, dále do ní spadá územní systém ekologické stability, významné krajinné prvky a další. Zvláštní ochrana chrání zvláště chráněné druhy a území, a to velkoplošná chráněná území (národní parky (NP), chráněné krajinné oblasti (CHKO) a maloplošná chráněná území (národní přírodní rezervace (NPR), přírodní rezervace (PR), národní přírodní památky (NPP) a přírodní památky (PP)). V jednotlivých odstavcích zákon dané oblasti charakterizuje a udává, jak se zde máme chovat a jak místo chránit.

Zákon v jednom paragrafu, konkrétně v § 58, stanovuje, že každý je povinen strpět omezení, která vychází ze zákona, pokud chce krajinu a přírodu nějakým způsobem využívat.

Asi nejdůležitější legislativou je Evropská úmluva o krajině, která byla vypracována Radou Evropy. Úmluva vstoupila v platnost 1. 3. 2004, v České republice 1. 10. 2004, a zavazuje evropské státy k ochraně a respektování krajiny jako samostatné a základní složky životního prostoru obyvatelstva (LÖW A MÍCHAL,

2003), (LEDVINKOVÁ, 2009), (ŠKOUDLÍNOVÁ, 2006).

Úmluva vychází z poznání, že krajina je předmětem veřejného zájmu a součástí života celé společnosti, plní významnou roli v ekologii, zemědělství a kultuře. Hlavním cílem je zajištění ochrany jednotlivých typů krajiny.

Všechny strany se zavazují dodržovat tzv. „Všeobecná opatření“, a to:

- a) *právně uznat krajinu jako základní složku prostředí, v němž obyvatelé žijí, jako výraz rozmanitosti jejich společného kulturního a přírodního dědictví a základ jejich identity;*
- b) *zavést a provádět krajinné politiky, zaměřené na ochranu, správu a plánování krajiny, prostřednictvím přijetí specifických opatření uvedených v článku 6;*
- c) *zavést postupy pro účast veřejnosti, místních a regionálních orgánů a jiných stran, které jsou zainteresovány na definování a provádění krajinných politik zmiňovaných v písmenu b výše;*
- d) *začlenit krajinu do svých politik územního a urbánního plánování, do své kulturní, environmentální, zemědělské, sociální a hospodářské politiky, jakož i do ostatních politik s možným přímým či nepřímým dopadem na krajinu.*

V dalších opatřeních se každá strana zavazuje zvyšovat povědomí celé společnosti o hodnotě, ochraně, správě a plánování krajiny. Dále k vymezení typů krajiny a k jejímu následnému zhodnocení, po konzultaci s veřejností stanoví cílové charakteristiky krajiny. Pro možnosti plnění se zavazuje k zavedení konkrétních legislativních a metodických nástrojů.

Úmluva o krajině je zcela nepostradatelným spisem pro ochranu krajiny. Orgány státní správy a další dotčené orgány z ní mohou vycházet, případně argumentovat svá rozhodnutí.

Ochrana krajiny je veřejným zájmem, ale výjimečně se setkáváme s případy, kdy je lidem lhostejné, v jaké krajině žijí. MANA (2007) si uvědomuje, že ke zdravému životnímu stylu není zapotřebí pouze vyvážené stravy, pitné vody či dostatku pohybu, ale i zdravá krajina, o kterou je ovšem třeba pečovat. Například Junák má ve svém programu péči o přírodu, potažmo krajinu. Tento bod programu lze naplnit i úklidem odpadků kolem řeky, což může na svých procházkách dělat každý z nás.

3.2 Krajinový ráz

3.2.1 Definice krajinného rázu

Definice krajinného rázu a jeho ochrany vychází ze zákona. O dané problematice pojednává § 12 ve čtyřech odstavcích.

(1) *Krajinový ráz, kterým je zejména přírodní, kulturní a historická charakteristika daného místa či oblasti, je chráněn před činností snižující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Zásahy do krajinného rázu, zejména umisťování a povolování staveb, mohou být prováděny pouze s ohledem na zachování významných krajinných prvků, zvláště chráněných území, kulturních dominant krajiny, harmonické měřítko a vztahy v krajině.*

(2) *K umisťování a povolování staveb, jakož i jiným činnostem, které by mohly snížit nebo změnit krajinný ráz, je nezbytný souhlas orgánu ochrany přírody. Podrobnosti ochrany krajinného rázu může stanovit ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.*

(3) *K ochraně krajinného rázu s významnými soustředěnými estetickými a přírodními hodnotami, který není zvláště chráněn podle části třetí tohoto zákona, může orgán ochrany přírody zřídit obecně závazným právním předpisem přírodní park a stanovit omezení takového využití území, které by znamenalo zničení, poškození nebo rušení stavu tohoto území.*

(4) *Krajinový ráz se neposuzuje v zastavěném území a v zastavitelných plochách, pro které je územním plánem nebo regulačním plánem stanoveno plošné a prostorové uspořádání a podmínky ochrany krajinného rázu dohodnuté s orgánem ochrany přírody.*

SKLENIČKA (2003) nepovažuje § 12 za dostačující, protože zákon se vyjadřuje pouze o konkrétním území, byl tedy problém s vytvořením věcného předpisu. Ale VOREL A KOL. (2008) vidí pojetí zákona jako patřičně obsáhlé, zahrnující ochranu rázu i jeho hodnoty. A LÖW A MÍCHAL (2003) vyzdvihují zájem zákona

o dochování kulturního dědictví a snahu o ochranu celého území, ne jen chráněných oblastí.

Krajinný ráz je jedinečný a neopakovatelný díky dochovanosti přírodního a kulturního prostředí, kterou prezentuje (VOREL A KOL., 2004).

BUKÁČEK A MATĚJKA (1999) definují krajinný ráz jako skupinu určitých znaků, které danou oblast či místo v krajině činí natolik typickou až nezaměnitelnou. Tyto znaky tvoří charakter daného krajinného rázu.

Foto č. 2 Typický krajinný ráz jižní Moravy (Šatov, okres Znojmo, zdroj: Ludmila Navrátilová, 2012)

3.2.2 Znaký krajinného rázu

Jak bylo řečeno, krajinný ráz je proměnlivý a jedinečný. Právě tyto vlastnosti jsou výsledkem přítomnosti různých znaků, které nám napomáhají v hodnocení rázu krajiny. K hodnocení charakteru krajiny je nezbytné rozpoznání jednotlivých znaků (NOVÁKOVÁ, 2010).

Znaký krajinného rázu jsou viditelná specifika, která odlišují jednotlivá místa sledované oblasti, ale mohou být různým částem krajiny společná. Znaký jsou přírodní, například vodní plocha, dále kulturní a historické. Mezi kulturní neboli civilizační prvky řadíme architekturu oblasti, způsob obhospodařování či formu osídlování oblasti. Ty historické usnadňují určovat využití vlastností mezi přírodními znaký krajiny (VOREL A KOL., 2008).

Znaky jsou děleny na dominantní, hlavní a doprovodné, přičemž zásadní jsou dominantní znaky, které jsou nepřehlédnutelné a pozorovateli pomohou k zásadnímu rozlišení krajiny o rozloze až řádově ve stovkách km². Znaky hlavní definují základní krajinářské celky, což je krajinný prostor do 100 ha (LÖW A MÍCHAL, 2003).

Do základní charakteristiky krajinného rázu patří mimo specifikování znaků i jejich klasifikování a identifikování estetické hodnoty. Znaky se klasifikují podle projevu na krajinný ráz, a to jako pozitivní, negativní a neutrální; podle významu na zásadní, spoluurčující, doplňující, a podle jejich cennosti na jedinečné, význačné, běžné. Estetická hodnota krajiny je tvořena harmonií vztahu a měřítka a uspořádáním krajinné scény (VOREL A KOL., 2004).

JESSEL (2005) přikládá zvláštní význam i rozmanitosti znaků krajiny. Rozmanitost odkazuje na jednotlivé prvky, které tvoří krajinu, zatímco vlastnosti zahrnují kombinace těchto znaků, které výrazně přispívají k charakteru území.

3.2.3 Ochrana krajinného rázu

BUKÁČEK A KOL. (2009) považuje ochranu krajinného rázu za jeden z pilířů ochrany krajiny, protože je nedílnou součástí procesu územního plánování. A protože charakter krajiny může být zničen nebo pozměněn, je nutné těmto nežádoucím jevům předejít pečlivou ochranou (VOREL A KOL., 2008).

SALAŠOVÁ (1999) považuje krajinný ráz za nástroj, který má jako jediný legislativní účinnost zabránit výstavbě nevhodných staveb. Nevhodnost ovšem nespočívá pouze v jejich poškozování ochrany přírody, ale i jejich dopad na estetiku dané lokality.

Ochrana krajinného rázu spočívá v chránění pozitivních hodnot a snižování činností a jevů, které tyto hodnoty mohou ohrožovat (BUKÁČEK A KOL., 2009).

3.2.3.1 Důvody ochrany krajinného rázu

Je nezbytné klást si otázku, proč chceme chránit krajinný ráz? Jistě už si tuto otázku položila spousta autorů a určitě si všichni odpověděli stejně nebo ve stejném duchu; krajinný ráz je něco, co jsme schopni ničit, bohužel ničíme něco, co může být krásné a přínosné. Chtěli bychom, aby naše děti žily minimálně ve stejném prostředí jako my. Aby nedopadlo hůř, jsme povinni ho spravovat a chránit (NOVÁKOVÁ, 2010).

Již při tvoření územního plánu je třeba dbát na ochranu hodnot krajinného rázu, a to nejen v chráněných územích, ale na území celé republiky (LÖW A MÍCHAL, 2003). V krajině neochraňujeme pouze přírodní hodnoty, ale také hodnoty kulturní a historické. Naši předkové zasahovali do přírody a krajiny nejen způsobem hospodaření, ale i stavbou svého obydlí (SKLENIČKA, 2003). V místech, kde lidé hospodařili v souladu s přírodou, vznikly oblasti, jež byly výjimečné svou krásou a zdravým prostředím, ve kterých se zachovala cenná a bohatá společenství flóry a fauny (LOŽEK IN CÍLEK A KOL., 2004).

Díky zahrnutí ochrany krajinného rázu do obecné ochrany přírody je umožněno chránit cenné části a místa ve volné krajině a řešit problémy týkající se zástavby venkovských obcí (NĚMEC A POJER, 2007).

3.2.3.2 Způsoby ochrany krajinného rázu

Krajinný ráz je na různých místech chráněn jinak, jiným způsobem. Například v národních parcích je ochrana charakteru krajiny podřízena plánu péče a je omezena zřizovací vyhláškou. Tady je důležitá pečlivost orgánu ochrany přírody. Na dalších územích jsou způsobem ochrany rázu krajiny územní plány (LÖW A MÍCHAL, 2003). Územní plánování definuje změny určitého území, jeho využití, udržení kulturních a přírodních hodnot a podporuje péči o životní prostředí (SKLENIČKA, 2003).

V zákoně jsou pro ochranu přírody stanoveny odstupňované kategorie ochrany. Ty jsou dány mírou dochovanosti krajinného rázu a prioritou ochrany (LÖW A MÍCHAL, 2003). Lze v nich vymezit činnosti a zásahy, které musí být konzultovány

s orgánem ochrany přírody (ČIHAŘ, 1998).

Jednotlivé kategorie (LÖW A MÍCHAL, 2003) charakterizují:

I. stupeň ochrany – nejvyšší stupeň ochrany krajinného rázu – tímto stupněm jsou chráněny národní parky (NP) a CHKO. Jsou chráněny hlavní, dominantní a doplňující znaky této oblasti.

II. stupeň ochrany – vysoká ochrana krajinného rázu – na okraji NP a CHKO mimo území I. stupně ochrany, přírodní parky a významné krajinné prvky (VKP), které zaznamenává orgán ochrany přírody. Tento stupeň zabezpečuje přísnou ochranu hlavních a dominantních znaků.

III. stupeň ochrany – nadprůměrná ochrana krajinného rázu – vychází ze zákona o obcích nebo ze zákona o stavebním řádu a opět je zabezpečován orgánem ochrany přírody. Do tohoto stupně ochrany spadají příměstské lesy a rekreační areály. Zde se chrání jen dominantní typy a hlavní znaky mohou být opomíjeny.

IV. stupeň ochrany – základní ochrana krajinného rázu – není upravován zákonem, rozhodnutí provádí orgán ochrany přírody. Ten určí únosné minimum ochrany. Stanovené minimum je nutné vyžadovat, ale ne překračovat.

V. stupeň ochrany – bez ochrany krajinného rázu – oblast, ve které nemá ochrana rázu smysl, je nedochovaný nebo zbytečný. Mohou se zde vyskytnout malé dochované krajinné prvky, ale ty se chrání individuálně.

3.3 Hodnocení krajinného rázu

Hodnocení krajinného rázu je postup potřebný k ochraně, během kterého popisujeme krajinu, kategorizujeme ji a třídíme zjištěné výsledky. Abychom docílili patřičných výsledků, musíme se v hodnocení umět orientovat (SKLENIČKA, 2003). Je základem pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Také slouží ke stanovení stupně ochrany krajinného rázu (LÖW A MÍCHAL, 2003).

Podle SKLENIČKY (2003) se v hodnocení krajinného rázu využívají dvě různé formy, a to preventivní hodnocení a hodnocení aktuální neboli kauzální. Úkolem preventivního hodnocení je dělení území na menší celky, které mají podobné nebo stejné přírodní, historické a kulturní rysy (NĚMEC A POJER, 2007). Vyhodnotí se krajinný ráz, stanoví se limity a opatření k ochraně rázu. Popřípadě se stanoví návrh eliminace negativních znaků (VOREL A KOL., 2004). Aktuální hodnocení krajinného rázu posuzuje vliv daného záměru, tedy jeho zásah. V tomto případě se zjišťuje, jestli **je** onen záměr **snesitelný** z pohledu vlivu na krajinný ráz (NĚMEC A POJER, 2007). Výsledky mohou sloužit jako odborné podklady pro práci orgánů ochrany přírody (VOREL A KOL., 2004).

Podle ARRIAZA A KOL. (2003) existují dva přístupy k hodnocení krajinného rázu. Jsou to přímé metody (porovnání předností veřejnosti a krajiny s cílem dosáhnout shody) a nepřímé metody (na základě přítomnosti a intenzity určitých rysů). K dosažení výsledků je nutné obě části sečíst. Výsledkem je **celková** hodnota krajiny. Autoři přisuzují *přednosti veřejnosti* (neboli zájem veřejnosti) konkrétní záměr, který je v obecném zájmu, například vystavění kanalizačních sítí, komunikací či objektům občanské vybavenosti. Příklad celé metody by mohl být poměrně jednoduchý. Obec si na svém pozemku, který leží vzdáleně od zastavěného území, chce postavit koupaliště. Z průzkumu vyplývá, že občané by tento záměr podpořili, krajina na daném místě není nijak okouzlující a v blízkosti podobné zařízení není. Díky nepřímé metodě se však prokáže, že v řešené lokalitě se nachází ohrožený živočišný druh. Navíc bylo zjištěno, že tato oblast je již posledním místem výskytem tohoto druhu (NOVÁKOVÁ, 2010).

VOREL (2007) považuje za problém hodnocení vlivu těch staveb, které se

vymykají z každého krajinného rázu. Jsou to například dálnice, mosty, větrné elektrárny nebo technické infrastruktury.

3.3.1 Metodiky hodnocení krajinného rázu

Zákonem je dané, že krajinný ráz je chráněn před negativní činností ovlivňující jeho estetickou a přírodní hodnotu. Aby se v ochraně krajinného rázu dalo lépe a snadněji orientovat, bylo napsáno několik metodik, které osvětlují právě problém hodnocení krajinného rázu. V praxi se používají metodiky od autorů Bukáčka a Matějky, Löwa, Míchala a Vorla (NOVÁKOVÁ, 2010). Ačkoliv všechny metodiky pojednávají o ochraně krajinného rázu, každá má svojí výchozí myšlenku. Bukáček a Matějka se zabývají krajinnou strukturou a stanovují limity ochrany. Löw zohledňuje ekologické principy v urbanizaci a stanovuje dochovanost krajinného rázu. Míchal hodnotí a stanovuje vliv konkrétního záměru, Löw s Míchalem vidí prvotní myšlenku v nutnosti dělit hodnocení na celostátní a pomístní. Vorel kombinuje architektoniku s krajinářstvím a dochází, stejně jako Míchal, k vlivu stavby či záměru na krajinný ráz. Bukáček a Matějka hodnotí preventivní ochranu, zbylé čtyři metodiky se zaměřují na aktuální ochranu (LÖW A KUČERA, 1996), (LÖW, 1999), (MÍCHAL, 1999), (BUKÁČEK A MATĚJKA, 1999).

Zajímavé je sledovat pojetí estetiky krajiny jednotlivými autory. Souhlasím s LEDVINKOVOU (2009), která autory rozdělila do dvou skupin. V první se nachází Bukáček s Matějkou a Vorel s kolektivem. Ti tvrdí, že estetika je určitá vlastnost krajiny. Druhé seskupení autorů Míchala a Löwa považují estetiku za působení krajiny na člověka.

Další zajímavou metodiku sepsal docent Jančura. Podle jeho metodiky krajinný ráz vyjadřuje regionální a lokální specifika krajinného obrazu. Při hodnocení je třeba zohledňovat „nezávislost“ objektivní reality krajiny na pozorovateli a subjektivní vlastnosti „hodnotitele“. Ty, jak již bylo psáno výše, ovlivňují způsob popisu a hodnocení. Ve své práci používá **objektivizaci**, což je vyjádření stupně informační určitosti nebo-li možnost zjednodušení jednotlivých výroků pro všeobecné pochopení. Objektivizaci dělí na:

Objektivní hodnocení (land use)

Objektivně-subjektivní hodnocení (krajinný ráz)

Subjektivní hodnocení (jedinečnost krajiny)

Synkretické hodnocení (genius loci)

Při hodnocení krajinného rázu je postup podle JANČURY (1999) následující:

Měřítková strukturalizace

Výběr znaků a fenoménů

Parametry rozhodujících znaků

Výsledkem toho, co vnímáme jako specifický krajinný ráz, je kombinace typických znaků, které ale vytváří neopakovatelný fenomén.

SALAŠOVÁ (2006) jako základ uvádí identifikaci území rozdílného charakteru, výsledek je vymezení oblastí krajinného rázu, ty se nemusí shodovat s administrativním řešením. Proto SALAŠOVÁ (2006) rozděluje hodnocení na práci „od zeleného stolu“ a terénní ověřování. Nejde jen o hodnocení přírodních faktorů, zohledňuje faktory kulturně-sociální (časová hloubka, měřítko, prostorové vztahy, osídlení atd.).

Pro srovnání, v Anglii se podle SWANWICKA (2002) zaměřují na odlišnosti v krajině. Do problému více zasvěcují veřejnost a hodnocení vychází z přírodních a kulturních faktorů. Angličané se snaží o zlepšování „kondice“ krajiny, ne o pouhé zachování stávajícího stavu.

SWANWICK (2002) popisuje oblasti krajinného rázu jako jedinečné jednotlivé zeměpisné oblasti, které sdílí obecné charakteristiky s ostatními oblastmi stejného typu, ale mají také své zvláštní odlišnosti. Popis a klasifikace krajinného rázu musí být věcné a objektivní, výsledky mohou být důležitým příspěvkem pro další ohledy životního prostředí, identifikaci oblastí pro nové výstavby budov.

Tato práce vychází z metodického postupu posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz docenta Vorla a kolektivu z roku 2004.

3.4 Územní plán

Další část diplomové práce je závislá na změně územního plánu obce Srbsko. Tato kapitola územní plán přibližuje a představuje.

Územní plán (dále jen „ÚP“) je definován § 43 v Zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon). 1. 1. 2013 vešla, pod č. 350/2012 Sb., v platnost Novela stavebního zákona.

(1) Územní plán stanoví základní koncepci rozvoje území obce, ochrany jeho hodnot, jeho plošného a prostorového uspořádání (dále jen „urbanistická koncepce“), uspořádání krajiny a koncepci veřejné infrastruktury; vymezí zastavěné území, plochy a koridory, zejména zastavitelné plochy a plochy vymezené ke změně stávající zástavby, k obnově nebo opětovnému využití znehodnoceného území (dále jen „plocha přestavby“), pro veřejně prospěšné stavby, pro veřejně prospěšná opatření a pro územní využití těchto ploch a koridorů. Záležitosti nemístního významu, které nejsou řešeny v zásadách územního rozvoje, mohou být součástí územního plánu, pokud to krajský úřad ve stanovisku podle § 50 odst. 7 z důvodu významných negativních vlivů přesahujících hranice obce nevytloučí.

Další odstavec pojednává o vymezení plochy či koridorů, v nichž je rozhodování o změnách podmíněno smlouvou s vlastníky dotčených pozemků a staveb. Pokud je rozhodování podmíněno vypracováním územní studie nebo regulačním plánem, jsou součástí ÚP podmínky pro jejich realizaci.

Třetí odstavec upozorňuje na neopomíjení a rozvíjení zásad územního rozvoje a politiky územního rozvoje.

Čtvrtý odstavec určuje, pro jaké území se ÚP pořizuje (celé území obce, část Prahy).

V pátém odstavci je popsána závaznost plánu.

Šestý odstavec představí se náležitosti ÚP prováděcím právním předpisem.

O pořízení územního plánu rozhoduje zastupitelstvo obce

a) z vlastního podnětu,

- b) na návrh orgánu veřejné správy,**
- c) na návrh občana obce,**
- d) na návrh fyzické nebo právnické osoby, která má vlastnická nebo obdobná práva k pozemku nebo stavbě na území obce,**
- e) na návrh oprávněného investora.**

Návrh na pořízení územního plánu se podává u obce, pro jejíž území se územní plán pořizuje. Splňuje-li návrh všechny stanovené náležitosti, pořizovatel jej posoudí a se svým stanoviskem bezodkladně předloží k rozhodnutí zastupitelstvu obce příslušné k vydání územního plánu. O výsledku jednání zastupitelstva informuje obec bezodkladně navrhovatele a úřad územního plánování. Na základě schváleného zadání ÚP pořizovatel zadá zpracování návrhu. Veřejnou vyhláškou je oznámena doba a místo společného jednání. Do 30 dnů ode dne doručení lze podat písemné připomínky. Po schválení návrhu se koná veřejné projednání, kdy mají možnost se vyjádřit občané obce, dotčení orgány a sousední obce. Do 7 dnů každý může vyjádřit námitku či připomínku. Po zpracování připomínek a ověření, zda ÚP není v rozporu s politikou územního rozvoje, může být ÚP vydán.

Pořizovatel předloží zastupitelstvu obce, nejpozději do 4 let po vydání územního plánu a poté pravidelně nejméně jednou za 4 roky, zprávu o uplatňování územního plánu. Ta může obsahovat pokyny pro vypracování návrhu na změnu ÚP. Obsahové náležitosti zprávy o uplatňování územního plánu a jeho změny stanoví prováděcí právní předpis.

4. Charakteristika studijního území

Obr. č. 1 Mapa Národních parků a chráněných krajinných oblastí v ČR (zdroj: www.turistickaencyklopedie.cz online: 25. 2. 2013)

4.1 Chráněná krajinná oblast Český kras

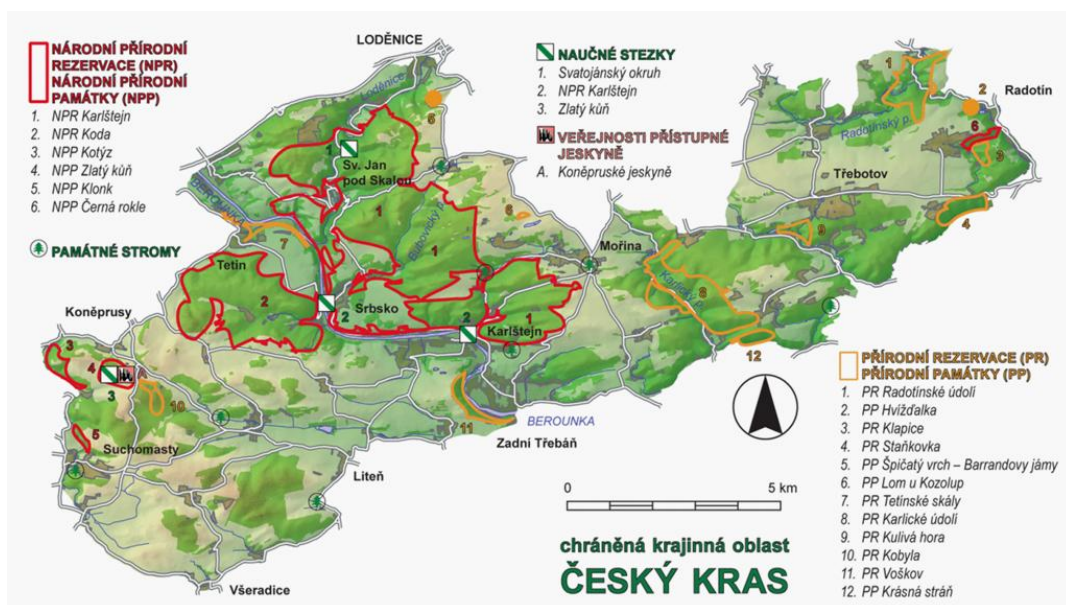

Obr. č. 2 Logo Správy CHKO

4.1.1 Charakteristika oblasti

Chráněná krajinná oblast Český kras byla vyhlášena dne 12. dubna 1972 Ministerstvem kultury ČSR pod číslem jednacím (čj.) 4. 947/72 – II/2. Jedná se území o rozloze 12 823 ha. CHKO Český kras se nachází jihozápadně od Prahy, prochází přes Karlštejnsko k Berounu, takže spadá do částí dvou okresů, Praha –

západ a Beroun, a do části obvodu Prahy 16. Nadmořská výška se pohybuje od 199 m n. m. - hladina Berounky u obce Hlásná Třebáň, do 499 m n. m. - vrchol Bacín. Patří do třetího a druhého lesního vegetačního stupně (LVS). LVS je lesnická jednotka určující vegetační stupňovitost (VOREL A KOL., 2008). Geomorfologicky se tato oblast řadí do subprovincie – Poberounská soustava, oblast – Brdská, celek – Hořovická pahorkatina, podcelek – Karlštejnská vrchovina, provincie – Česká vysočina a systém – Hercynský.

Obr. č. 3 Schematická mapa CHKO Český kras (zdroj: AOPK, online 25. 2. 2012)

CHKO Český kras je známá svou mnohotvárností. Je to území pyšící se několika prvenstvími. V Čechách nenajdeme větší vápencové území (CHLUPÁČ, 1998), které by mělo tak zachovalé a rozsáhlé plochy krasových kaňonů, skalních stepí, roklí, jeskynních útvarů a povrch pokrytý dubovými porosty výjimečné kvality s neobvyklým bylinným patrem. To se může chlubit svou bohatostí. Rozmanitost přírody je dána krasovým a říčním fenoménem (KUKLÍK, 1988). Pro svou relativně krátkou vzdálenost od Prahy je CHKO Český kras často navštěvována turisty, horolezci a cyklisty. Díky své romantické kráse si ji oblíbili i chataři nejen z hlavního města (FOREJTOVÁ, 2006).

Foto č. 3 Krasový a říční fenomén (zdroj: Alena Stará, jaro 2010)

CHKO Český kras z klimatického hlediska patří mezi mírně teplé a mírně suché oblasti, které provázejí mírné zimy. Vlhkost se pohybuje od mírně vlhkého přes mírně suché až k suchému podnebí. Průměrné roční teploty v blízkosti řeky Berounky se pohybují okolo 8°C a v okolí jihozápadní části Prahy okolo 10°C (TOLASZ A KOL., 2007). KUKLÍK (1988) uvádí rozdíly denních a nočních teplot na povrchu půdy na jižních svazích ve vegetačním období, které jsou až 50°C. Rozdíly maximálních a minimálních ročních teplot přesahují 70°C. Přesné hodnoty teplotních rozdílů se mohou lišit v závislosti na morfologii terénu; na území CHKO Český kras není stálá měřicí síť Českého hydrometeorologického ústavu dostatečně hustá, aby poskytovala podrobnější údaje (ZEMAN, 1999). Průměrné roční srážky jsou okolo 550mm. Berounka odvodňuje podzemní vodu, která se akumuluje v krasových puklinách. To je část infiltrovaných srážek (FOREJTOVÁ, 2006).

Český kras se vyvíjel v prvohorním období. Hlavní sedimentace probíhala v siluru a devonu. Útvar vznikl střídáním písčitých a jílovitých sedimentů. Ve středním siluru zde bylo pár vulkanických center, které pocházely z činnosti komárovského vulkanického komplexu z ordoviku. Podmořská sopka - v místech nynějšího Svatého Jana pod Skalou - dala za vznik místu se společenstvem nejstarších suchozemských rostlin, které bylo nejbohatší a nejstarší na světě (NĚMEC A POJER, 2007).

Podoba Českého krasu, jak ji známe dnes, byla utvářena během čtvrtohor. Celou oblast proslavil svými objevy francouzský geolog Joachim Barrande (1799-1883),

který v málo tektonicky rozrušených usazeninách objevil tisíce dosud nepopsaných druhů zkamenělin.

Mnohé geologické odkryvy byly pro svou jedinečnost vybrány mezi globální hraniční stratotypy. Český kras má pro geologii a výzkum období prvohor celosvětový význam (BUDIL A JÄGER, 2002).

Český kras má velice pestré půdní poměry, na vápencovém podloží najdeme rendziny, které jsou v České republice pro nízký výskyt vápenců výjimečné (NĚMEČEK A KOL., 2001). Dále zde vznikají půdy od referenčních tříd půd přes leptosoly až po luvisoly, z nichž je hlavním zástupcem vápnitá hnědozem a již vzácné typy terra fusca a terra rossa (KUKLÍK, 1988).

Díky ovlivnění geologickým podkladem je Český kras samostatný fytogeografický okres. Pro nezvyklou stavbu je místy nemožné trvalé zachycení listnatých lesních dřevin. Je to přirozené bezlesí, tzv. xerothermní hranice lesa. Velikou vzácností je výskyt devaterníčku šedého (*Rhodax canus*), který se na jiných místech republiky takřka nevyskytuje, a rudohlávek jehlancovitý (*Anacamptis pyramidalis*) nalezneme pouze v okolí Karlštejna (MACKOVČIN, 2005). Naopak typickými květinami jsou jaterník podléška (*Hepatica nobilis*), sasanka hajní (*Anemone nemorosa*) a hrachor lecha jarní (*Lathyrus vernus*).

Foto č. 4 Hrachor lecha jarní (zdroj: Alena Stará, jaro 2012)

CHKO Český kras je rozdělena do čtyř zón odstupňované ochrany přírody. Nachází se tu 9 lokalit, v nichž je schválena těžební činnost. Zabírají téměř 7 % plochy území. Dochází tu ke střetu krajinářů se zpracovateli vápence, ale postupně nacházejí kompromisy a k těžbě využívají prostředky na snížení negativních vlivů dopadajících na životní prostředí. Bohužel jsou tu však stále překračovány imisní limity. V důsledku toho je silně poškozována vegetace a životnost lesů se snižuje (NĚMEC A POJER, 2007).

Na území CHKO je 18 maloplošných zvláště chráněných oblastí. Jsou to národní přírodní památky, národní přírodní rezervace, přírodní památky a přírodní rezervace. V síti Natura 2000 je z CHKO Český kras několik území vedeno jako evropsky významné lokality (VOREL A KOL., 2008).

Snahou správy CHKO je zachovat v oblasti přirozené podmínky pro další vývoj, obnovit ekologickou stabilitu. Důraz se klade i na zachování tradiční regionální venkovské architektury, ale pouze v již zastavěném území (NĚMEC A POJER, 2007).

4.1.2 Krajinný ráz Českého krasu

Vývoj osídlení území dnešního Českého krasu dal vzniknout zajímavým a významným krajinným dominantám, ať už jde o pravěká sídliště nebo nejznámější český hrad Karlštejn (VOREL A KOL., 2008).

Foto č. 5 Hrad Karlštejn (foto: Alena Stará, jaro 2010)

V Českém krasu najdeme jen málo samot nebo malých skupin několika budov.

Tyto stavby stojí většinou u přítoků řeky Berounky, převážně se setkáváme se souvisle zastavěnými obcemi. Každá z nich má v krajině jedinečnou polohu. Některé jsou obklopené poli a zalesněnými svahy, jiné jsou v údolí a další zase leží téměř na horizontu a jsou dobře viditelné a znatelné. Díky zapojení zástavby do krajiny dochází k souladu s přírodními podmínkami a vytváření krajinného rázu CHKO Český kras (VOREL A KOL., 2008). Jedná se o krajinu vesnickou, jejíž hlavní funkcí je podpora obytné a zemědělské funkce s charakteristickou architekturou a nízkou vybaveností (DEMEK, 1999). V celé oblasti jsou obce s pravidelnými tvary návsi, místy najdeme nepravidelné návsi a některé obce, například Svatý Jan pod Skalou, nemají náves vůbec (VOREL A KOL., 2008).

Stále jsou dochované některé statky nebo roubené stavby. Většina těchto krásných staveb však byla po přelomu 19. a 20. století přestavěna nebo stržena. Byly nahrazeny zděnými zástavbami (MACKOVČIN, 2005), (VOREL A KOL., 2008). Nejhezčí stavby jsou zachovány v obci Mořinka, jak dokládá fotografie č 6.

Foto č. 6 Dům v Mořince (foto: Alena Stará, jaro 2010)

Na konci 19. století tu byly hlavními zdroji obživy těžba vápence a zemědělství, ty daly vzniknout dnešnímu charakteru krajiny. Stavěly se domky pro dělníky v lomech, hospodářské budovy a silniční síť, která byla dokončena v období mezi válkami (VOREL A KOL., 2008).

Správa CHKO Český kras vydala v roce 2007 informační leták o podobě staveb, které se mohou či nesmí postavit v CHKO. Je zde zdůrazňován půdorys staveb,

usazení sedlové střechy, rozložení oken, barva omítky a také druh a zbarvení střešní krytiny. Český kras se vyznačuje venkovskou architekturou, kterou poznáme podle jednoduchých znaků, například jednoduchým tvarem objektu, velikostí objektu (u budovy přesahuje šířka, ne výška), dům nemá lodžie a balkony, okna jsou v menším poměru k ploše stěny (vzhled staveb vychází z tradiční středočeské venkovské architektury). Hlavní znaky této architektury jsou i v umístění stavby. Ta je postavena na okraji pozemku, čímž vznikne větší zahrada nebo dvůr. Nestaví se patrové budovy, maximálně domy s obytným podkrovím (SPRÁVA CHKO ČESKÝ KRAS, 2007). Z hlediska krajinného rázu – tedy projevu stavby do krajiny – je nejdůležitější její velikost, poměr stran, tvar střechy a barevnost (střechy a zdí). Správa CHKO právě pro nové stavby požaduje dodržování těchto regulativů. Dodržování je samozřejmě ovlivněno okolím, kde se stavba nachází. Jde především o hodnoty okolní architektury a krajinného rázu, v Třebotově nebo na Korně nebude dodržení tak striktní jako ve Svatém Janu pod Skalou či v Mořince.

Určitá omezení platí i pro zahrady, kde se nedoporučuje vysazování cizokrajných dřevin, ale je podporována výsadba domácích listnatých dřevin, doplňující charakter návsi či samoty (NOVÁKOVÁ, 2010).

4.2 Obec Srbsko

Foto č. 7 Obec Srbsko (zdroj: Alena Stará, zima 2013)

5. Metodika

Téma diplomové práce navazuje na autorčinu bakalářskou práci „Studie účinnosti preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český kras“ z roku 2010. Cizojazyčné články jsou z vědeckých časopisů dostupných na portálu sciencedirect.com. Další podklady, jako územní plán nebo územní studie, pochází od referentů Správy CHKO. Elektronická data k územní studii poskytla architektka Pokojová, data byla použita ke zpracování vizualizace.

V první etapě práce bylo nutné se spojit se starostou obce a s panem Malečkem, majiteli pozemků na řešeném území. Také bylo zapotřebí promluvit si i s obyvateli obce. Pro objektivní průzkum byla zvolena forma dotazníku. Otázky v terénním šetření vyplynuly ze změny ÚP a z informací získaných od Správy, popřípadě starosty obce. Týkaly se situace v obci, participace a spokojenosti občanů a samozřejmě plánované výstavby.

Dotazníkový průzkum byl po prvním šetření, kdy na otázky odpovědělo pouze 9 respondentů, proveden ještě třikrát, vždy v jinou denní dobu. V jednom případě byl průzkum proveden během celého víkendu. Respondenti byli rozděleni podle pohlaví a podle věku, a to na mládež do 20 - ti let, 20 – 50 let a nad 50 let. Díky oblíbenosti této lokality byli osloveni i turisté. V tom případě byl dotazník upraven i pro náhodné návštěvníky obce.

Otázky a odpovědi budou více rozvedeny v kapitole 7.1 Výsledky práce.

V práci bylo popsáno několik metodik, ale samotné hodnocení bylo provedeno podle Metodického postupu posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz (VOREL A KOL., 2004).

Tento metodický postup řeší aktuální ochranu krajinného rázu. Hodnocení je použitelné ve většině běžných případů. Metodický postup je kombinací architektonické a krajinářské kompozice, proto je objektivnější. Cílem této metodiky je sjednocení způsobů posouzení vlivu na krajinný ráz a vytvoření standardizovaného postupu. Krajinný ráz je podle metodiky dán přírodní, kulturní a historickou charakteristikou dané oblasti nebo místa. Jedním z důležitých úkolů metodiky je zjistit, jaké jsou vlastnosti krajinného rázu a jaké jsou hodnoty oněch vlastností.

Autoři zdůrazňují, že každá vlastnost má jinou hodnotu a význam.

Expertní hodnocení (podrobněji v kapitole 7.2)

- **Popis navrhovaného záměru**
- **Vymezení dotčeného krajinného prostoru** – území skutečně nebo potenciálně zasažené vlivem záměru, provádí se dvěma způsoby – pomocí vizuálních bariér a stanovením okruhů viditelnosti (silná a zřetelná)
- **Vymezení oblastí a míst krajinného rázu** – charakteristika na základě geomorfologických poměrů, podle vegetačního krytu a také podle historického vývoje území
- **Identifikace znaků a hodnot krajinného rázu a jejich klasifikace** – pro každé místo krajinného rázu byly identifikovány a klasifikovány přírodní, kulturní a historické, estetické a vizuální znaky. Klasifikace se provádí dle projevu, významu a cennosti
- **Posouzení zásahu do krajinného rázu** – vliv navrhovaného záměru na zákonná kritéria krajinného rázu

Tento dokument je považován za zásadní metodiku pro hodnocení krajinného rázu estetickou hodnotou krajiny. Estetické je podle autorů to, co je pro krajinu přirozené. Jedná se o subjektivní i objektivní povahu hodnocení, protože estetika je ovlivněna povahou hodnotitele, ale zároveň ovlivňuje pocity. Tento metodický postup je v praxi nejvyužívanější. Často bývá doplněn preventivním opatřením vybrané oblasti (jako v případě Českého krasu).

6. Současný stav řešené problematiky

6.1 Preventivní hodnocení území CHKO Český kras z hlediska krajinného rázu

Agentura ochrany přírody a krajiny v říjnu 2008 zadala objednávku na Preventivní hodnocení území CHKO Český kras z hlediska krajinného rázu, kterou vypracoval Atelier V, jako aktualizaci Vyhodnocení krajinného rázu chráněné oblasti Český kras, vyhotovenou stejným zpracovatelem v prosinci 1997.

Tato studie je krajinářsko – analytický dokument, který slouží Správě CHKO Český kras nejen k ochraně krajinného rázu, ale i k použití ochrany přírody a krajiny v územním plánování. Práce navrhuje odstupňovanou ochranu krajiny. Důležitou částí zadání je zpracování rozboru sídel území, vyhodnocení jejich kvalit a stanovení jejich ochrany.

VOREL A KOL. (2008) práci dělí na čtyři části. V první, úvodní části, uvádí cíle práce a základní pojmy související s krajinným rázem. Ve druhé části jsou znaky krajinného rázu identifikovány a klasifikovány. Zde je kromě obecné charakteristiky oblasti zmíněna i historie od doby pravěké po 19. století. Dále jsou zde popsány znaky a hodnoty sídel uvnitř CHKO. Třetí část pojednává o prostorové a charakterové diferenciaci krajiny CHKO. A poslední díl obsahuje návrh odstupňované ochrany krajinného rázu.

Návrh ochrany krajinného rázu autoři rozdělili do tří úrovní.

1. úroveň ochrany – rámcové ochranné podmínky pro krajinné celky (KC)
– zde mají krajinné celky definované hlavní znaky, stanovují se cíle a podmínky ochrany

2. úroveň ochrany – ochranné podmínky pro krajinné prostory (KP) –
krajinné prostory se dělí na pásma odstupňované ochrany, které značí nutnost přísnosti ochrany jednotlivých znaků při hodnocení.

Pásmo A – Území s nejvyšším stupněm ochrany krajinného rázu

Pásmo B – Území s vysokým stupněm ochrany krajinného rázu

Pásmo C – Území se zvýšeným stupněm ochrany krajinného rázu

3. úroveň ochrany – kategorizace sídel a LOsZ z hlediska stavební činnosti -

(LOsZ – lokality se zástavbou – území s kulturní krajinou, rozptýlenou zelení nebo s drobným lesním porostem, ale s prvky osídlení či sídlem), v této úrovni se veškeré využití území směřuje do již zastavěného území, je nepřípustné směřovat novou výstavbu do volné krajiny, aby se zabránilo vytvoření nové stavební plochy (NOVÁKOVÁ, 2010).

Český kras je díky své lokalitě místem, které je velice lukrativní k vybudování nových obydlí. Každý stavební záměr je nutno projednat se Správou CHKO, při které pracuje architektonicko – urbanistická komise, která k záměrům vydává odborná stanoviska. Každá projektová dokumentace je pečlivě prostudována a vyhodnocena. O způsobu rozhodnutí Správy jsou účastníci řízení vždy vyrozuměni.

Preventivní hodnocení napomáhá ke sjednocení postupu jednotlivých hodnocení. Je důležitým pilířem při rozhodování, protože, jak se shodují zaměstnanci Správy CHKO, je těžké v případě nesouhlasu argumentovat, proč by stavba narušila krajinný ráz. Je třeba zachovat definici v §12 odst. 1 zákona o ochraně přírody a krajiny, a preventivní hodnocení pomáhá definovat, v čem tkví přírodní a kulturní charakteristika daného místa. Za velmi zdařilé se všeobecně považuje vyhodnocení jednotlivých obcí, které umožňuje určit, jak přísně uplatňovat stavební regulativy. Samozřejmě, že je vždy nutné nad celým problémem přemýšlet, dané místo navštívit a hledat hodnoty té dané krajiny (NOVÁKOVÁ, 2010).

6.2 Územní plán obce Srbsko

V roce 1999 byl na žádost obce vypracován územní plán (ÚP) a v roce 2005 byl schválen. Podle stavebního zákona byla v roce 2009 schválena změna. Pořizovatelem byl Obecní úřad Srbsko, zpracovatelem Ing. arch. Dana Pokojová. V původním územním plánu bylo navrženo 15 domů, později maximálně 29, ale po změně jejich počet stoupl na 37. Změna zařazení funkčního využití území byla z druhé etapy

přesunuta do etapy první. Lokalita je v platném ÚP schválená pro obytné plochy venkovského charakteru, místní komunikace, veřejnou a parkovou zeleň.

Pozemky jsou v ÚP vedeny jako orná půda a pastviny. Ovšem vydáním ÚP se nepřevádí druh pozemků, ten zůstává v katastru nemovitostí nezměněn. ÚP slouží pouze jako návrh na využití území.

6.3 Problematika v Srbsku

Obr. 5 Řešená lokalita v Srbsku (autor: Alena Stará)

Plocha, které se týká změna (označena č. 1 v ÚP), patří mezi největší lokality pro bydlení v rodinných domech venkovského typu. Leží na náhorní plošině na jihovýchodním okraji obce s dopravním napojením na místní obslužné komunikace (MOK) od západu a na MOK u jihovýchodní strany, kde je napojení na silnici druhé třídy (II/116). Výměra lokality je 6,42 ha. Funkční využití území umožňuje výstavbu ploch pro bydlení, komunikace, technickou infrastrukturu a pro izolační zeleň. Jde o místo, které je pohledově exponované z NPR Koda, od Korna, z Vanovických skal a z vrchu Střevíc.

Foto č. 8 Lokalita z vrchu Střevíc (zdroj: Alena Stará, léto 2011)

Zásadním problémem změny ÚP je souhlas vlastníků dotčených pozemků s výstavbou 37 rodinných domů. Na ploše vlastní pozemky obec Srbsko, starosta, velkou část vlastní soukromý zemědělec pan Maleček a malá část patří jedné z obyvatelk obce. Ta s výstavbou na svém pozemku souhlasila. Stejně tak pan starosta. Ten, spolu se Zastupitelstvem obce, po sepsání *plánovací smlouvy* rozhodl o pozemcích obce, takže i na těch je možné stavět. Všechny pozemky jsou zatím v katastru nemovitostí vedeny jako orná půda. Pan Maleček s ÚP nesouhlasí. Chce, aby pozemky zůstaly ve stejném stavu jako doposud. Rád by pokračoval v zemědělské činnosti. Navíc se mu nelíbí představa, že by se na území CHKO v Srbsku mělo dále stavět.

Předchozí referenti ze Správy CHKO s územním plánem souhlasili, ale důvody jejich rozhodnutí už nelze dohledat. Změnu ÚP Správa, jako dotčený orgán (už zastoupená novým referentem), připomínkovala. Správa CHKO si vyžádala vypracování územní studie.

V současné době je povoleno dělení pozemku pro prvních šest domů, komunikace, inženýrské sítě a projekt izolačního pásu zeleně. Toto urbanistické řešení vypracovala firma Kprojekt z Rakovníka. První rodinný dům má již schválené umístění. Jedná se o plochu v jihozápadní části lokality na pozemcích paní majitelky a malé části pozemku pana starosty. Aby se výstavba mohla realizovat, musí mít

pozemky příjezdou cestu. Ta je řešena přes pozemek pana Malečka. A ten nechce, aby přes jeho parcely vedly komunikace nebo aby se zde vysázela parková zeleň.

V obci byla v roce 2012 dokončena výstavba kanalizace a vodovodu. Ovšem k řešené lokalitě nebyly přípojky vedeny, budou řešeny výhledově. Majitelé jedné ze sousedních parcel si museli nechat vyhloubit studnu, která dosahuje hloubky 80 metrů. Tato rodina si také stěžuje na každotýdenní rušení nedělního odpoledne. S plochou totiž sousedí vytěžená pískovna, která je častým cílem příznivců motocrossu. Starosta se snaží s tímto problémem vypořádat, ale jeden z vlastníků pískovny **na svém pozemku** udělal pro svého syna dráhu pro trénink na „čtyřkolce“, je tedy těžké nějakým způsobem zasahovat.

7. Výsledky práce

První část kapitoly se zabývá terénním šetřením a druhá část expertním hodnocením krajinného rázu.

7.1 Terénní šetření

Kvůli objektivnímu pohledu na celou situaci v Srbsku byl autorkou práce proveden dotazníkový průzkum.

Průzkum byl proveden ve čtyřech dnech, vždy v jinou denní dobu. **V březnu 2012** ve všední den dopoledne na otázky odpovědělo **devět lidí**. A to 6 žen (20 let, 2 ženy v rozmezí 20-50 let a 3 ženy nad 50 let) a 3 muži (16 let, 20-50 a nad 50 let).

V dubnu 2012 ve všední den odpoledne to bylo **21 osob**. 11 žen (do 20 let, 7 žen 20-50 a 3 ženy nad 50 let) a 10 mužů (dva do 20 let, 3 muži 20-50 let, 5 mužů ve věku nad 50 roků).

V říjnu 2012 o víkendu dopoledne bylo zastiženo pouze **13** trvale žijících obyvatel, kteří byli ochotni odpovědět na pokládané otázky. Bylo to 7 žen (5 ve věku 20-50 let, a 2 nad 50 let) a 6 mužů (4 muži 20-50, 2 ve věku nad 50 let).

Poslední dotazníkové šetření bylo provedeno **v září 2013** o víkendu odpoledne (slunné a teplé počasí). Dotazy zodpovědělo **33 lidí**. 18 žen (4 dívky, 9 žen ve věku 20-50 let a 5 žen nad 50 let). Mužů bylo 15 (3 mladíci, 6 mužů ve věku 20-50 let a 6 nad 50 let).

Celkem tedy z oslovených trvale žijících obyvatel obce Srbsko na dotazníkový průzkum odpovědělo 76 osob ve věku od 16 do 92 let.

50 respondentů žije v Srbsku od narození, 6 zhruba 5 let, 11 lidí přibližně 10 let a 9 lidí zde žije více než 20 let.

O dění v obci se pravidelně na obecní vývěsce informuje pouze 12 lidí.

O změně ÚP vědělo 13 osob.

Na otázku, jestli dotazovaní vědí o návrhu 37 domů, odpovědělo souhlasně 18 lidí. Převážně se jednalo o obyvatele obce, kteří s řešenou plochou sousedí.

56 lidem se představa dalších 37 domů, rodin a aut nelíbí, 5 osob tuto představu vítá a patnácti lidem je to lhostejné.

Jenom dva obyvatelé z dotazovaných o změnách ÚP někdo (starosta, Zastupitelstvo, p. Maleček) informoval.

Ukázka ÚS se líbí 4 lidem, neutrální názor na ní má 18 osob a 54 obyvatel se vyjádřilo negativně.

Na dotaz, jak jsou spokojeni z vybaveností obce, kladně odpovědělo 13 osob, 2 neutrálně a 61 lidí je s vybaveností nespokojeno. Na otázku, jakým směrem by se obec rozvíjet, naprostá většina shodně odpověděla, že je zde zoufalý nedostatek mobiliáře pro děti. Je zde jediné hřiště, které je téměř nepoužitelné.

Další otázka se týkala spokojenosti se Zastupitelstvem. 40 respondentů je s představitelem obce spokojená, 6 lidí nemá vyhraněný názor a 30 osob spokojených není.

Otázky/odpovědi	kladné	neutrální	záporné
Sledujete pravidelně obecní vývěsku?	12		64
Víte o změně ÚP?	13		63
Je navrženo 37 domů, víte to?	18		58
Jak se vám líbí představa 37 nových domů, rodin, aut?	5	15	56
Mluvil s vámi někdo o změnách (starosta, Zastupitelstvo)?	2		74
Jaký máte názor na tuto ÚS?	4	18	54
Jak jste spokojeni s vybaveností obce?	13	2	61
Jste spokojeni se Zastupitelstvem?	40	6	30

S návrhem ÚP se přišel seznámit pouze pan Maleček, obyvatel obce, jehož pozemky patří mezi dotčené. 71 % dotazovaných s výstavbou nesouhlasí, ale polovina z nich je ochotna akceptovat vystavění prvních šesti domů.

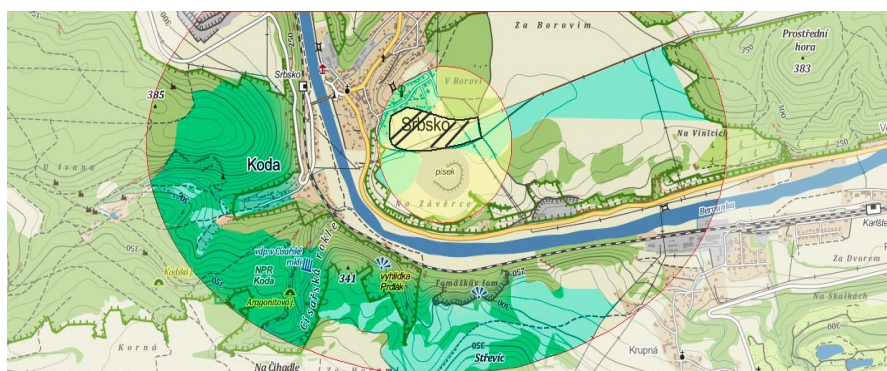
Díky tomu, že je Srbsko častým cílem turistů, byli v říjnu 2012 a v září 2013 osloveni i turisté. V říjnu to bylo 24 lidí a v září 28. Byla jim ukázána ÚS. 12 lidem se líbila, 40 turistů je proti takovému zásahu do krajiny. Na otázku, proč přijeli, popřípadě jezdí do okolí Srbska, byla nejčastější odpovědí krajina a příroda, skály, přátelé. S turistickou vybaveností obce jsou spokojeni.

V říjnu 2012 byl autorkou práce proveden i menší průzkum v obci Korno, ze které je řešená lokalita viditelná. Bylo osloveno 5 lidí, z nichž se kladně k výstavbě vyjádřil jeden, neutrálně také jeden a tři byli zásadně proti výstavbě.

7.2 Hodnocení vlivu stavebního záměru

Popis navrhovaného záměru – viz kapitola 6. Současný stav řešeného území. Podkladem je ÚP a ÚS.

Vymezení dotčeného krajinného prostoru – jde o vymezení území, které může být výstavbou zasaženo, nějakým způsobem ovlivněno (viz obr. č. 6). Jedná se převážně o přírodní vizuální bariéry, zjistitelné z terénního průzkumu a z fotografií.

Obr. 6 Vyznačení dotčeného krajinného prostoru (DoKP) a bariér viditelnosti

Vymezení oblastí a míst krajinného rázu – dotčený prostor obsahuje tři místa krajinného rázu, náhorní plošinu, kaňon řeky Berounky se železnicí a NPR Koda a vrch Střevíc, viz obr. 7

- **Přírodní charakteristika** – Oblast geomorfologicky spadá do subprovincie – Poberounské soustavy, oblasti – Brdské, celku – Hořovické pahorkatiny, podcelku – Karlštejnské vrchoviny, provincie – České vysočiny a systému – Hercynskému.

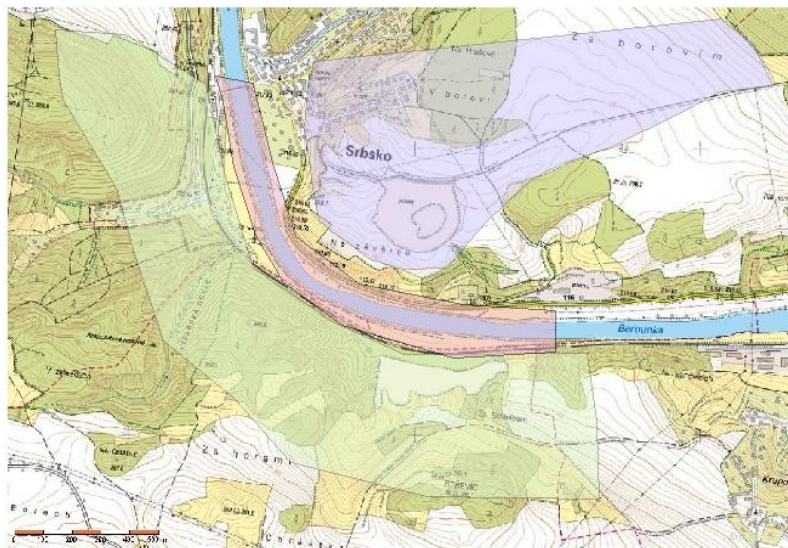
Významným prvkem je kaňon řeky Berounky, který spoluvytváří

zdejší charakter krajiny.

Podle typologie krajiny je zde krajina lesozemědělská. Pedologické poměry – vznikají zde křemence, vápence, břidlice, převládají hnědozemě.

Hydrologické poměry – řeka Berounka a Bubovický potok, jehož koryto je v Srbsku téměř bez vody.

Vegetace je zde ovlivněna vápencovým podložím, za důležité jsou považovány dubohabrové porosty.

Obr. 7 Vyznačení míst krajinného rázu

- **Kulturní a historické charakteristiky** – viz kapitola 4.2

Identifikace a klasifikace znaků krajinného rázu – pro charakteristiky krajinného rázu určujeme a hodnotíme znaky, které jsou pro DoKP důležité, typické či se jinak výrazně projevující.

Přítomnost indikátorů vyplývá ze zákona o ochraně přírody (VOREL A KOL., 2008).

Posouzení vlivu na identifikované znaky – určení, zda navrhovaný záměr ovlivňuje znaky pozitivně, negativně či neutrálně

1. místo krajinného rázu – náhorní plošina – lokalita plánované výstavby

		Klasifikace identifikovaných znaků			Posouzení míry vlivu na identifikované znaky
		Dle pozitivních či negativních projevů	Dle významu v KR	Dle cennosti	Pozitivní zásah Žádný zásah Slabý zásah Středně silný zásah Silný zásah Stírající zásah
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a nástroje	Pozitivní + Neutrální N Negativní -	Zásadní XXX Spoluurčující XX Doplňující X	Jedinečný XXX Význačný XX Běžný X	
Znaky přírodní charakteristiky	Přítomnost chráněných a vzácných druhů rostlin a živočichů, nachází se zde také endemité	+	xxx	xxx	Středně silný
	Zvlněné horizonty v průhledech	+	xx	x	Slabý
	Nečleněná pole	+	xx	xx	Stírající
	Přítomnost trvalých travních porostů	+	xx	xx	Slabý
	Zbytkové enklávy dubových habřin	+	xx	xx	Slabý
	Přítomnost skladebných prvků ÚSES – biocentrum Karlštejn - Koda	+	xx	xx	Silný
	Přítomnost nelesní zeleně	+	x	x	Silný
Znaky kulturní a historické charakteristiky	Archeologická naleziště - Barrandova jeskyně, Patrová jeskyně, Jeskynní areál	N	x	xx	Žádný
	Smíšená zástavba Srbska, bez staveb vybočujících z měřítka	N	xx	x	Střední
	Lomy, pískovny, vápenky	N	xx	xx	Žádný
	Vzdušné vedení vysokého napětí	-	x	x	---

	Barokní kaple	+	x	xx	Žádný
	Dochované hospodaření v lesích	+	xx	xx	Střední
	Dochované hospodaření na polích	+	xx	xx	Stírající
	Historická struktura členění pozemků z větší části nedochovaná	N	x	x	Žádný
Znaky estetických a vizuálních hodnot	Vymezení prostoru horizonty	+	xxx	xx	Slabý
	Průhledy	+	xx	x	Střední
	Harmonické kombinace prvků v krajině	+	xxx	xx	Silný
	Vzdušné vedení vysokého napětí	-	x	x	---
	Panoramatický pohled na vrchy Koda a Střevíc	+	xxx	xx	Silný

Chráněné druhy rostlin a živočichů – NPR Karlštejn je jedním z mykologicky nejbohatších a nejprozkoumanějších území, nachází se zde mnoho vzácných druhů nejen hub (např. káčovka ploská – *Biscogniauxia simplicior*), ale i rostlin (rudohlávek jehlancovitý – *Anacamptis pyramidalis*), ptactva (zedníček skalní – *Tichodroma muraria*), obratlovců (čolek horský – *Triturus cristatus*) i bezobratlých živočichů (*Trichia unidentata bohemica* – plž endemit). NPR se nachází v bezprostřední blízkosti lokality, na které je plánována výstavba. Členité území severně od Berounky, na území rezervace je evidováno přes 100 jeskyní, některé využívané lidmi již ve středním paleolitu, jedinečné ukázky krasové krajiny se skalními stěnami

- EVL Karlštejn - Koda (CZ0214017)

Horizonty v průhledech – NPR Karlštejn, NPR Koda

Nečleněná pole - pole středních měřítek, která jsou obhospodařována a využívána tradičními způsoby. Zásah je zde stírající – tato orná půda by byla převedena na stavební pozemky

TTP - TTP tvoří vedle polí charakteristické prvky naší kulturní krajiny. Zásahem by nebyla zničena, ale došlo by k potlačení

- mimoprodukčních funkcí
- Dubové habřiny - jedná se o lesní porosty v NPR Karlštejn, potenciální přirozená vegetace
- ÚSES - nadregionální biocentrum Karlštejn – Koda (22)
- Přítomnost nelesní zeleně - remízky a křoviny, které slouží jako úkryt zvěři a ptactvu
- Archeologická rezervace - Barrandova jeskyně, Patrová jeskyně – starší doba kamenná, Jeskynní areál – arch. stopy
- Zástavba Srbska – harmonicky působící zástavba v ústí údolí
- Lomy, pískovny, vápenky – exploatace krajiny, od roku 1882 nedílná součást okolí, byli zde zaměstnáni obyvatelé obce
- Sakrální architektura - barokní kaple v obci, stále využívaná k zvonění „umíráčku“
- Dochované hospodaření v lesích - těžba pouze nahodilá, porosty téměř bez imisního zatížení, myslivost- snaha zamezit migrace zvěře, která není typická pro toto území, snaha o potlačení přemnožení prasete divokého
- Hospodaření na polích - středně úrodná oblast, převažuje bramborářsko-pšeničná oblast, Srbsko patří mezi hlavní centra živočišné produkce
- Historická struktura členění pozemků z větší části nedochovaná – současná situace oproti Stabilnímu katastru
- Vymezení prostoru horizonty - zřetelně vymezený prostor působí harmonicky a esteticky
- Průhledy - průhledy do dalších prostorů
- Harmonické kombinace prvků v krajině - přirozeně působící přechod jednotlivých krajinných prvků

2. místo krajinného rázu - údolí řeky Berounky se železnicí

		Klasifikace identifikovaných znaků			Posouzení míry vlivu na identifikované znaky
		Dle pozitivních či negativních projevů	Dle významu v KR	Dle cennosti	Pozitivní zásah Žádný zásah Slabý zásah Středně silný zásah Silný zásah
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a nástroje	Pozitivní + Neutrální N Negativní -	Zásadní XXX Spoluurčující XX Doplňující X	Jedinečný XXX Význačný XX Běžný X	Stírající zásah
Znaky přírodní charakteristiky	Specifický reliéf	+	XXX	XX	Slabý
	Přítomnost krasových útvarů	+	xx	xxx	Slabý
	Kaňon řeky Berounky	+	xx	xx	Slabý
Znaky kulturní a historické charakteristiky	Zástavba Srbska v údolí	N	xx	x	Žádný
	Železnice podél řeky	N	xx	xx	Žádný
	Lomy, pískovny, vápenky	N	xx	xx	Žádný
Znaky estetických a vizuálních hodnot	Vymezení krajinného prostoru terénními horizonty	+	xxx	xx	Žádný
	Viditelnost skalních odkryvů	+	xx	xx	Slabý
	Gradace terénu	+	xx	xx	Slabý
	Harmonicky působící zástavba	+	x	x	Silný
	Technická linie železnice	N	x	x	Žádný

Specifický reliéf - terén - kotlina se strmými svahy, hluboké údolí

Krasové útvary - jeskyně, terasy, římsy

Železnice - jeden z nejvýznamnějších železničních tahů v zemi, spojující Prahu s Plzní a Německem, tato trať se stala díky svému okolí

oblíbeným turistickým cílem

3. místo – NPR Koda a vrch Střevíc

		Klasifikace identifikovaných znaků			Posouzení míry vlivu na identifikované znaky
		Dle pozitivních či negativních projevů	Dle významu v KR	Dle cennosti	Pozitivní zásah Žádný zásah Slabý zásah Středně silný zásah Silný zásah
Znaky dle §12	Konkrétní identifikované znaky a nástroje	Pozitivní + Neutrální N Negativní -	Zásadní XXX Spoluurčující XX Doplnující X	Jedinečný XXX Význačný XX Běžný X	Stírající zásah
Znaky přírodní charakteristiky	Výskyt vápnomilných ekosystémů zahrnující hlavní biotopy Českého krasu	+	xxx	xx	Slabý
	Specifický reliéf	+	xxx	xx	Slabý
	Přítomnost krasových útvarů	+	xx	xxx	Slabý
	Zbytkové enklávy šípákových doubrav	+	xx	xx	Slabý
	Nečleněná pole	+	xx	xx	Slabý
	Členitost terénu	+	xx	xx	Slabý
	Trvalé travní porosty	+	xx	x	Slabý
	Skalní výchozy	+	xxx	xxx	Slabý
	Skalní stepi	+	xx	xx	Slabý
Znaky kulturní a historické charakteristiky	Turisticky navštěvovaná místa	N	xx	x	Středně silný zásah
	Klasicistní usedlosti v obci Koda	N	x	xx	Žádný
	Jeskyně	+	xx	xx	Žádný
	Dochované hospodaření v lesích	+	xx	xx	Střední

Znaky estetických a vizuálních hodnot	Vymezení krajinného prostoru terénními horizonty	+	xxx	xx	Středně silný zásah
	Viditelnost skalních odkryvů	+	xx	xx	Středně silný zásah
	Gradace terénu	+	xx	xx	Středně silný zásah
	Řazení více horizontů - průhledy	+	xx	x	Silný

Vápnomilné ekosystémy s hlavními biotopy – v rozsáhlém území NPR Koda nalezneme členitý georeliéf, vápnomilné ekosystémy, více typů skalních stepí, lesostepí s xerotermními trávničky, nachází se zde významné archeologické lokality, jedná se o členité území na jih a západ od Berounky. Výskyt chráněných druhů rostlin a živočichů

Specifický reliéf - mírně zvlněná pahorkatina

Členitost terénu - horizontální členitost terénu

Skalní výchozy - části povrchu (skály), vystupující na povrch

Skalní stepi - díky extrémním teplotním i vlhkostním podmínkám jsou tato místa pokryta jen tenkou vrstvou charakteristické vegetace. Ta je nadále podporována pastvou koz a ovcí

Turisticky navštěvovaná místa - Na vrchu Střevíc jsou zbytky hradiště, v blízkosti se nachází nejedna vyhlídka na řeku, Srbsko a okolí, NPR Koda je také oblíbeným cílem turistů

Jeskyně - na území NPR Koda je evidováno 50 jeskyní, které mají jedinečný význam pro kvartérní stratigrafii (studium sedimentárních vrstev čtvrtohor)

Určení snesitelnosti zásah na základě zjištění míry vlivu – shrnutí výsledků získaných z předchozích tabulek. Jedná se vliv navrhovaného záměru na zákonná kritéria krajinného rázu.

Tabulka vlivu na zákonná kritéria krajinného rázu (§12 zákona o ochraně krajiny)	Vliv navrhovaného zásahu
Vliv na rysy a hodnoty přírodní charakteristiky	středně silný
Vliv na rysy a hodnoty kulturní charakteristiky	slabý
Vliv na VKP	silný
Vliv na ZCHÚ	silný
Vliv na kulturní dominanty	slabý
Vliv na estetické hodnoty	středně silný
Vliv na harmonické měřítko krajiny	středně silný
Vliv na harmonické vztahy v krajině	silný

Na základě provedené analýzy je patrné, že stavební záměr rozšíření obce Srbsko představuje poměrně silný zásah do zákonných kritérií a znaků krajinného rázu řešené oblasti a krajinného rázu CHKO Český kras. **Zásah je hodnocen jako středně silný.** Pokud by nebyl proveden v plné a plánované míře, nebyl by zásah tak markantní, jednalo by se o středně slabý zásah do zákonných kritérií.

8. Diskuze

BUKÁČEK A KOL., (2010) ve své práci zdůrazňují, jak je třeba dbát na zachování významu znaků krajinného rázu a snažit se zásahy minimalizovat. Je důležité podporovat zachování, popřípadě ochranu, znaků zásadních a spoluurčujících, význačných a jedinečných. Měli bychom se naučit respektovat urbanistickou strukturu daného místa, neměli bychom podporovat rozvoj obcí do volné přírody, stále se v zastavěném území nachází nevyužitá místa. Pokud je schválena stavba v lokalitě, která je pro svůj krajinný ráz hodnocena jako cenná, musí se zachovat krajová lidová architektura, včetně limitů stavby. Samozřejmě určitě zůstává ochrana kulturních, historických i přírodních dominant.

Mezi podporu krajinného rázu bezesporu patří i odstraňování nevhodných staveb nebo například vysazování izolačních pásů zeleně. Zákon by měl zamezit realizaci staveb, které sice nepoškozují chráněná krajinná území z hlediska ochrany přírody, ale kvůli poškození krajinného rázu, jeho estetických a kulturních hodnot, by mohlo směřovat k negativnímu působení na člověka (ÚAKE, 2006).

Při zpracování projektové dokumentace dochází, a to nejen v CHKO Český kras, k rozporu mezi přáním investora a preventivním hodnocením krajinného rázu.

Správa si vyžádala vypracování územní studie. Ta neobsahovala všechny požadované podmínky, proto byla připomínkována a bylo požadováno zapracování určitých úprav. Byly stanoveny podmínky prostorového uspořádání území. Minimální plocha pozemku musí dosahovat 1000 m², zastavěná plocha pozemku včetně zpevněných ploch bude maximálně 30 %, takže minimální zastoupení zeleně na ploše bude 70 %.

Původně jsem chtěla navrhnout minimální velikost pozemků 1500 m², zvětšila by se tím plocha pro zeleň a zároveň by se na území vešlo méně staveb, tím by se splnila původní podmínka Správy CHKO, a to maximální počet domů – 29. Ale vzhledem k tomu, že neexistuje žádný právní dokument, který by **nařizoval** vysazení dané zeleně na soukromých pozemcích a pouze by vznikla plocha pro bazény, pergoly, kůlny a jiné stavby, jsem raději od tohoto návrhu ustoupila. Například v CHKO Křivoklátsko také požadují minimální výměru 1000 m², ale pokud by

plánovaná zástavba měla přecházet do volné krajiny (nejlépe formou zahrad), požadují výměru až 2500 m².

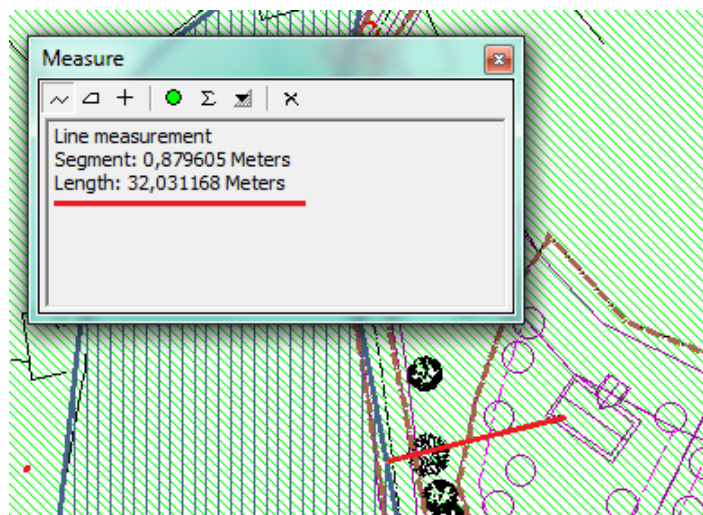
Ve studii stavba č. 2 nemá dostatečně velký pozemek, zde pouze 834 m².

Další podmínka Správy je vysázení izolační zeleně podél jižního a východního okraje rozvojové plochy. Souhlasím s vysázením již vzrostlých stromů. Mezi vhodné dřeviny bych řadila dub zimní (*Quercus petraea*), dub pýřitý (*Q. pubescent*), třešň ptačí (*Prunus avium*) a rychleji rostoucí jeřáb muk (*Sorbus aria*). Do keřového patra volím dřín jarní (*Cornus mas*) a dřišťál obecný (*Berberis vulgaris*). Je nutné lokalitu co nejlépe vizuálně izolovat. A pokud by byl pás zeleně opravdu v dostatečný, mohl by efektně zvyšovat biodiverzitu.

Podle regulativů Správy jsou navrženy domy venkovského typu, přízemní nebo s obytným podkrovím, typického půdorysu, se sedlovou nebo polovalbovou střechou červené či červenohnědé barvy, se světlou omítkou.

Barvu omítky navrhuji v odstínu béžové, není to příliš výrazná barva.

Navrhovaný záměr v Srbsku by se dal nazvat „slepým střevem obce“. Výrazným způsobem zasahuje do volné krajiny. V přímé blízkosti se nachází biocentrum, které je součástí NPR Karlštejn. Biocentrum slouží k zajištění trvalé existenci společenstev, která jsou pro danou lokalitu přirozená (SKLENIČKA, 2003). Kdo může zaručit, že výstavba neohrozí biocentrum ani jeho funkce? Stavba číslo 1, jak je patrné z obr. 7, se nachází v ochranném pásmu ZCHÚ (NPR Karlštejn, EVL Karlštejn – Koda, příloha č. 4), které by ze zákona mělo být 50 m. V tomto případě se jedná o přibližně 30 m.

Z estetického hlediska jsou nejvíce ohroženy panoramatické pohledy na NPR Koda a na vrch Střevíc. Pokud bude zástavba provedena v plném rozsahu, místní obyvatelé i turisté přijdou o místo, ze kterého jsou viditelné skalní odkryvy a zajímavá členitost terénu. Dále se rozpadne harmonická zástavba obce Srbsko a dojde k zakrytí hranice lesa.

Pro jednoduché srovnání, v obci Dolní Morava se před lety řešil obdobný problém, ale s tím rozdílem, že pozemky patřily pouze dvěma vlastníkům. Jelikož změna ÚP plánu u jednoho majitele neprošla, byl počet staveb v záměru snížen. Situace nebyla z významných míst pohledově exponovaná. A díky krajinnému rázu lokality (roztroušená venkovská výstavba), byl trend zachován (PORTAL.CENIA). Toto by se v Srbsku nemělo opomenout, tedy, měla by být podmínka o zachování návaznosti výstavby na stávající zástavbu obce, aby nedocházelo k roztroušené výstavbě po celé řešené ploše.

Na základě výsledků hodnocení nesouhlasím se schválením prvních šesti domů (v příloze č. 5, stavby označeny 1 – 6). Lépe se jeví návaznost na zástavbu ze západní strany, ne z jihozápadní. Stavbu bych povolila na pozemcích obce (ovšem tyto pozemky nejsou předmětem studie) a na menších částech pozemků pana starosty a pana Malečka. Preferuji výstavbu budov pod čísly 2, 3, 7 a 8. V nejkrajnějším případě by se dalo uvažovat o výstavbě až 19 domů. Ovšem stavby pod čísly 20 – 37 bych, s ohledem na krajinný ráz, neschválila. Právě těmito stavbami by došlo k zakrytí okraje lesa, což je nežádoucí.

Podle Zákona č. 458/2000 Sb. o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích a o změně některých zákonů (energetický zákon) je podle § 46 ochranné pásmo u vedení vysokého napětí (nad 220 kV) 20 metrů, tedy 10 m z každé strany, což ÚS nezohledňuje. Dokonce se v tomto ochranném pásmu nachází hned 8 staveb.

Z dotazníkového průzkumu vyplývá, že většina respondentů nesouhlasí s tímto rozrůstáním obce a není spokojena s vybaveností. Svého okolí si většina cení. K dané

lokalitě často směřují při svých procházkách, v přilehlém lese se nachází místní hřbitov.

Pokud by se výstavba 37 domů realizovala, průměrně by do místní mateřské a základní školy přibylo 74 dětí. Již dnes má školka plnou kapacitu, a to nejen díky dětem ze Srbska, ale i díky dětem z okolních obcí, například z Karlštejna, Litně nebo Mořiny. Mladé rodiny mají strach, i když mají trvalé bydliště v Srbsku, že jejich děti do školky kvůli kapacitě nebudou přijaty. Jako první musí být přijaty děti předškolního věku, a to odkudkoliv (Jaroslav BASTL, 3/2011, in verb.). Ovšem starosta obce se tohoto problému nebojí, vše se bude řešit, až to bude aktuální. Další problém obyvatelé vidí v lékařské péči. S rozrůstáním obce se také čekárna zaplní pacienti. Pediatr je zde třikrát do týdne, stejně tak lékař pro dospělé.

Co se týče dopravy, dalších 37 aut by se podle místních, kteří bydlí ve spodní části obce, moc neprojevalo. Ovšem pro obyvatele, kteří mají bydliště pod řešenou plochou, by zvýšení dopravního provozu bylo opravdu citelné, nyní se totiž jedná o klidnou lokalitu. Kvůli těžké technice, která by byla využita při výstavbě, mají strach ze statistického ohrožení jejich vlastních domů.

Malá prodejna se smíšeným zbožím zajistí nejnnutnější potřeby, ale pro větší nákupy jezdí obyvatelé do nedalekého Berouna.

Referent Správy v jednom stanovisku zdůraznil, že zeleň musí být na pozemcích veřejně přístupných, protože na soukromých pozemcích nelze přítomnost vzrostlé zeleně zaručit. Starosta se ovšem obává zvýšení nákladů obce spojené s péčí o zeleň, o kterou obec v podstatě „nestojí“ (Jaroslav BASTL, 3/2011, in verb.). V ÚS je navržena plocha pro veřejnou zeleň. Tu bych doporučila doplnit městským mobiliářem (lavička, koš na odpadky) a povinně také malým hřištěm pro děti. Vznikne tak odpočinková plocha a místo pro setkávání.

„Nepotřebujeme hrdiny, ale občanskou angažovanost, pěstovat vědomí, že odmítáme-li se vměšovat do našich vnitřních věcí, necháváme za sebe rozhodovat jiné. Jen aktivním podílem na věcech veřejných můžeme něčeho dosáhnout.“

Bertolt Brecht (Život Galileiho)

Myslím, že ti, kteří se zajímají o své okolí, mohou být rozhořčeni nad možným nerozumným rozhodnutím představených, kteří rozhodli o osudu malebné krajiny ve prospěch například výstavby golfového hřiště, aniž by se obyvatelstvo dané lokality k tomuto případu mohlo vyjádřit. V našem případě nejde o hřiště, ale o značné rozšíření obce do volné krajiny. Objektivně je nutné připomenout, že se místní obyvatelé nezajímali o ÚP v době, „kdy do toho ještě mohli mluvit“. Ale od té doby již nějaký čas uplynul, někteří z obyvatel, kterých se může výstavba nějak dotýkat, v Srbsku ještě nebydleli.

Situace v Srbsku není jednoduchá záležitost. Bude zapotřebí veškerého taktu a duchapřítomnosti zaměstnanců Správy CHKO Český kras, aby se došlo k rozumnému výsledku.

Pokud pan Maleček bude nadále trvat na svém rozhodnutí, tedy pokud nepovolí výstavbu na svých pozemcích, bude snažení obce o prosazení tak razantního zásahu do krajiny zmařeno.

Poté, co byli někteří občané díky terénnímu průzkumu se záměrem seznámeni, by možná mnozí chtěli podniknout nějaké kroky, které by nevedly k výstavbě. Ale je otázka, jestli by například petice měla kýžený výsledek.

Po změně stavebního zákona je možné řešení v podobě § 93. Pokud není zastavitelná plocha, vymezená v ÚP, do 5 let využita k výstavbě, lze ji bez náhrady, při další změně ÚP, převést zpět na zemědělskou plochu.

Tato doba již uplynula. Pokud by pan Maleček a další obyvatelé obce, kteří s výstavbou nesouhlasí, podali žádost o vypracování nového ÚP, Zastupitelstvo obce by se žádostí muselo zabývat. Ovšem s největší pravděpodobností by ji zamítlo. V tomto případě bych se obrátila na Krajský úřad či média. O médiích pan Maleček uvažuje již delší dobu (Josef MALEČEK, 3/2011, in verb.).

9. Závěr

V diplomové práci byl zhodnocen vliv stavebního záměru v obci Srbsko na krajinný ráz CHKO Český kras. K hodnocení byl použit Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz od autorů Vorla, Bukáčka, Matějky, Culka a Skleničky, z roku 2004.

Na základě expertního hodnocení byl navrhovaný záměr hodnocen jako středně silný zásah do zákonných kritérií.

Díky terénnímu šetření formou dotazníku vyplynula nespokojenost s návrhem územní studie. Z dalších odpovědí respondentů bylo poukázáno na další možné problémy s přílivem nových obyvatel.

Pro ochranu krajinného rázu CHKO Český kras po změně územního plánu obce Srbsko se díky této studii nabízí několik řešení. Nejideálnější by byla nová změna územního plánu, tedy převedení plochy určené k zastavění zpět na plochu zemědělskou. Pokud by došlo k výstavbě, měla by být vypracována nová územní studie, která by zohledňovala všechna zákonná kritéria, která jsou ve stávající studii porušena. Tedy ochranná pásma NPR, lesa a vedení vysokého napětí. Je nutné trvat na navázání výstavby na zástavbu, aby nedošlo k rozšíření obce do volné krajiny.

Tato práce by měla sloužit jako prostředek ke komunikaci s představiteli obce, s občany a s potencionálními zájemci o výstavbu, aby bylo dosaženo rozumných kompromisů.

10. Přehled literatury a použitých zdrojů

- ARRIAZA, M., CAÑAS – ORTEGA, J.F., CAÑAS – MADUEÑO, J.A., 2003: Assessing the visual quality of rural landscapes. *Landscape and Urban Planning* 69: 115-125 Whither scenic beauty? Visual landscape quality assessment in the 21st century, 2004.
- BUDIL, P., JÄGER, O., 2002: Český kras: Geologie chráněných oblastí České republiky. Česká geologická služba, Praha.
- BUKÁČEK, R., BUKÁČKOVÁ, P., CULEK, M., CHROUST, J., RUSŇÁK, J., MATĚJKA, P., 2009: Strategie ochrany krajinného rázu. *In: Aktuální otázky ochrany krajinného rázu, 2009.* Vorel. I., Kupka, J. [eds]. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha.
- BUKÁČEK, R., CULEK, M., BUKÁČKOVÁ, P., MATĚJKA, P., CHROUST, J., RUSŇÁK, J., 2010: Strategie ochrany krajinného rázu kraje Vysočina
- BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P., 1999: Hodnocení krajinného rázu. *In: Péče o krajinný ráz: cíle a metody.* Vorel, I., Sklenička, P. [eds], ČVUT, Praha.
- CÍLEK, V., 2010: Krajiny vnitřní a vnější. 2. vydání Dokořán, Praha.
- ČIHAŘ, M., 1998: Ochrana přírody a krajiny I. Územní ochrana přírody a krajiny v České republice
- DANIEL, T. C., 2001: Whither scenic beauty? Visual landscape quality assessment in the 21st century. *Landscape and Urban Planning* 54: 267-281, 2001.
- DEMEK, J., 1974: Systémová teorie a studium krajiny. *Studia Geographica* 40, GBP ČSAV Brno.
- DEMEK, J., 1999: Vybrané kapitoly z krajinné ekologie. Masarykova univerzita, Brno.
- FOREJTOVÁ, L., 2006: Charakteristika území CHKO Český kras s důrazem na turistické a relaxační využívání. BP, PřF UK, Praha.
- FORMAN, R.T.T., GODRON, M., 1993: Krajinná ekologie. Academia, Praha.
- HADAČ, E., 1982: Krajina a lidé. Academia, Praha.
- CHLUPÁČ, I., 1998: K faciím a stratigrafii spodnodevonského útesového komplexu u Koněprus. *Věstník Českého geologického ústavu*, 73(1). Praha

- JANČURA, P., 1999: Význam druhotnej krajinej struktury ku krajinnému obrazu. *In: Péče o krajinný ráz: cíle a metody.* Vorel, I., Sklenička, P. [eds], ČVUT, Praha.
- JANČURA, P., 2007: Aktuálne problémy starostlivosti o krajinu a investiční rozvoj. *In: Aktuální problémy ochrany krajinného rázu, 2007.* Vorel, I., Kupka, J. [eds]. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha.
- JESSEL, B., 2005: Elements, characteristics and character – Information functions of landscapes in term of indicators. *Ecological Indicators* 6: 153-167, 2006.
- KUČOVÁ, V., 2008: Ochrana historické kulturní krajiny v České republice. *In: Tvář naší země – krajina domova.* Lomnice nad Popelkou, Jaroslav Bárta, 2008
- KUKLÍK, K., 1988: Chráněná krajinná oblast Český kras. ČTK, Praha.
- LEDVINKOVÁ S., 2009: Přehled současných poznatků o ochraně krajinného rázu v České republice. BP, ČZU, Praha
- LOKOČ, R., LOKOČOVÁ, M., 2010: Vývoj krajiny v České republice. Lipka, Brno
- LÖW, J., 1999: Hodnocení a ochrana krajinného rázu. *In: Péče o krajinný ráz: cíle a metody.* Vorel, I., Sklenička, P. [eds], ČVUT, Praha.
- LÖW, J., KUČERA, P., 1996: Metodika pro hodnocení zastavitelnosti území. Brno: Löw a spol. s.r.o. – Ekologická dílna Brno.
- LÖW, J., MÍCHAL, I., 2003: Krajinný ráz. Lesnická práce, Kostelec nad Černými lesy.
- LOŽEK, V., 2004: Jakou krajinu chceme chránit?. *In: Vstoupit do krajiny – O přírodě a paměti středních Čech.* Mudra, P., Ložek, V., Špranár, P., Žák, V., Obermajer, J., Schmelzová, R., 1. vyd. Dokořán, Praha.
- MACKOVČIN, P. [ED.], 2005: Chráněná území ČR – Střední Čechy, svazek XIII. Český kras. Atredit, Praha.
- MÍCHAL, I., 1999: Metodika hodnocení krajinného rázu Agentury přírody a krajiny ČR – Problémy a výsledky. *In: Péče o krajinný ráz: cíle a metody.* Vorel, I., Sklenička, P. [eds], ČVUT, Praha.
- NĚMEC, J., POJER, F. [EDS], 2007: Krajina v České republice. Konsult, Praha.

- NĚMEČEK, J., VOKOUN, J., SMEJKAL, J., MACKŮ, J., KOZÁK, J., NĚMEČEK, K., BORŮVKA, L., 2001: Taxonomický a klasifikační systém půd ČR. ČZU, Praha.
- NOVÁKOVÁ, A., 2010: Studie účinnosti preventivního hodnocení krajinného rázu CHKO Český kras. BP, ČZU, Praha
- ROHON, P., 1995: Tvorba a ochrana krajiny. ČVUT, Praha.
- SALAŠOVÁ, A., 1999: Krajinný ráz - potreba vymedzenia pojmu. *In: Péče o krajinný ráz: cíle a metody.* Vorel, I., Sklenička, P. [eds], ČVUT, Praha.
- SALAŠOVÁ, A., 2006: Metodické možnosti posudzovania krajinného rázu na regionálnej a mikroregionálnej úrovni. *In: Ochrana krajinného rázu – třináct let zkušeností, úspěchů i omylů...*, 2006. Vorel, I., Sklenička, P. [eds]. Naděžda Skleničková, Praha
- SALAŠOVÁ, A., 2009: Krajinný ráz území kraje a vztah k výsledkům preventivních hodnocení území obcí a velkoplošných ZCHÚ. *In: Aktuální otázky ochrany krajinného rázu, 2009.* Vorel, I., Kupka, J. [eds]. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha.
- SIONI, K., VAARALA, H., POUTA, E., 2011: Residents' sense of place and landscape perceptions at the rural – urban interface. *Landscape and Urban Planning.* Volume 104, Issue 1, Pages 124 – 134, January 2012
- SKLENIČKA, P., 2003: Základy krajinného plánování. 2. vydání, Naděžda Skleničková, Praha.
- SWANWICK, C., 2002: Land use consultants. Landscape Character Assessment – Quidance for England and Scotland. Wetherby – Edinburgh
- ŠKOUDLÍNOVÁ, A., 2006: Krajinný ráz a státní správa. *In: Ochrana krajinného rázu – třináct let zkušeností, úspěchů i omylů...*, 2006. Vorel, I., Sklenička, P. [eds]. Naděžda Skleničková, Praha
- TOLASZ, R. [ED], 2007: Atlas podnebí Česka. Praha a Olomouc, 1. vydání.
- VOREL, I., 2007: Aktuální problém v ochraně charakteru krajiny a krajinného rázu. *In: Aktuální problémy ochrany krajinného rázu, 2007.* Vorel, I., Kupka, J. [eds]. Centrum pro krajinu s.r.o., Praha.
- VOREL, I., BUKÁČEK, R., MATĚJKA, P., CULEK, M., SKLENIČKA, P., 2004: Metodický postup posouzení vlivu navrhované stavby, činnosti nebo změny využití území na krajinný ráz. Naděžda Skleničková, Praha.

- VOREL, I., KUPKA, J., 2011: Krajinný ráz. Identifikace a hodnocení. ČVUT, Praha
- VOREL, I., VORLOVÁ, J., KUPKA, J., KIBIC, K., HRONOVSKÁ K., POSPÍŠIL, F., WRANOVÁ, A., 2008: Preventivní hodnocení území CHKO Český kras z hlediska krajinného rázu. Atelier V, Praha.
- WITTLINGEROVÁ, Z., JONÁŠ, F., 2002: Ochrana životního prostředí, ČZU, Praha.
- ZEMAN, O., 1999: Hydrologické poměry Českého krasu jižně od řeky Berounky. DP, PřF UK, Praha.
- SPRÁVA CHKO ČESKÝ KRAS, 2007: Architektura Českého krasu. Informační leták. Správa CHKO Český kras.
- MOUCHA, P., ŠPRYŇAR, P., URBAN, F. [EDS], 2008: Historie ochrany přírody a krajiny v České republice. Agentura ochrany přírody a krajiny. Online: <http://www.cittadella.cz/europarc/index.php>, cit. 2. 3. 2010
- ÚAKE, 2006: Studijní pomůcka k problematice hodnocení krajinného rázu. Ústav aplikované a krajinné ekologie, Brno. Online: <http://www.uake.cz>, cit. 15. 11. 2012
- PORTAL.CENIA: Online: http://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_PAK525, cit. 11. 2. 2013
- MÍCHAL, I., 2000: Ke konstituování estetiky krajiny. Životne prostredie 2000/5. Online: <http://www.seps.sk/zp/časopisy/zp/2000/zp5/michal.htm>,
- MANA, V., 2007: Ochrana přírody a krajiny. Online: <http://www.belbo.cz/ochrana-prirody-a-krajiny/>, cit. 15. 1. 2010
cit. 15. 11. 2012
- OBEC SRBSKO: Online: <http://www.obecsrbsko.cz>, cit: 15. 11. 2012
- ZÁKON č.114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ze dne 1. června 1992, v platném znění
- ZÁKON č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu ze dne 14. března 2006, v platném znění (vč. č. 350/2012 Sb.)
- ZÁKON č. 458/2000 Sb., o podmínkách podnikání a o výkonu státní správy v energetických odvětvích ze dne 28. listopadu 2000

11. Přílohy

Příloha č. 1 Mapa obce Srbsko, II. Vojenské mapování

Příloha č. 2 Fotodokumentace

Příloha č. 3 Vizualizace

Příloha č. 4 Územní studie, EVL, ÚSES

Příloha č. 5 Územní studie

Příloha č. 6 Územní plán obce Srbsko

Příloha č. 7 Vymezení krajinného prostoru

Příloha č. 8 Vyznačení míst krajinného rázu

Příloha č. 8 Barokní kaple

Příloha č. 9 Obec Srbsko

Příloha č. 10 Vytěžená pískovna v bezprostřední blízkosti řešené lokality

Příloha č. 11 Nová stavba, která není součástí ÚS

Příloha č. 1 Mapa obce Srbsko, II. Vojenské mapování

(zdroj: <http://geoportal.gov.cz/web/guest/map?openNode=MapList> [online dne 25. 2. 2013])

Příloha č. 2 Fotodokumentace

Pohled z vrchu Střevíc (zdroj: Správa CHKO, květen 2011)

Pohled z vrchu Střevíc (zdroj: Alena Stará, září 2011)

Pohled ze západní strany řešeného území (zdroj: Alena Stará, září 2011)

Příloha č. 3 Vizualizace (zdroj: Správa CHKO)

Příloha č. 4

Územní studie, EVL, ÚSES

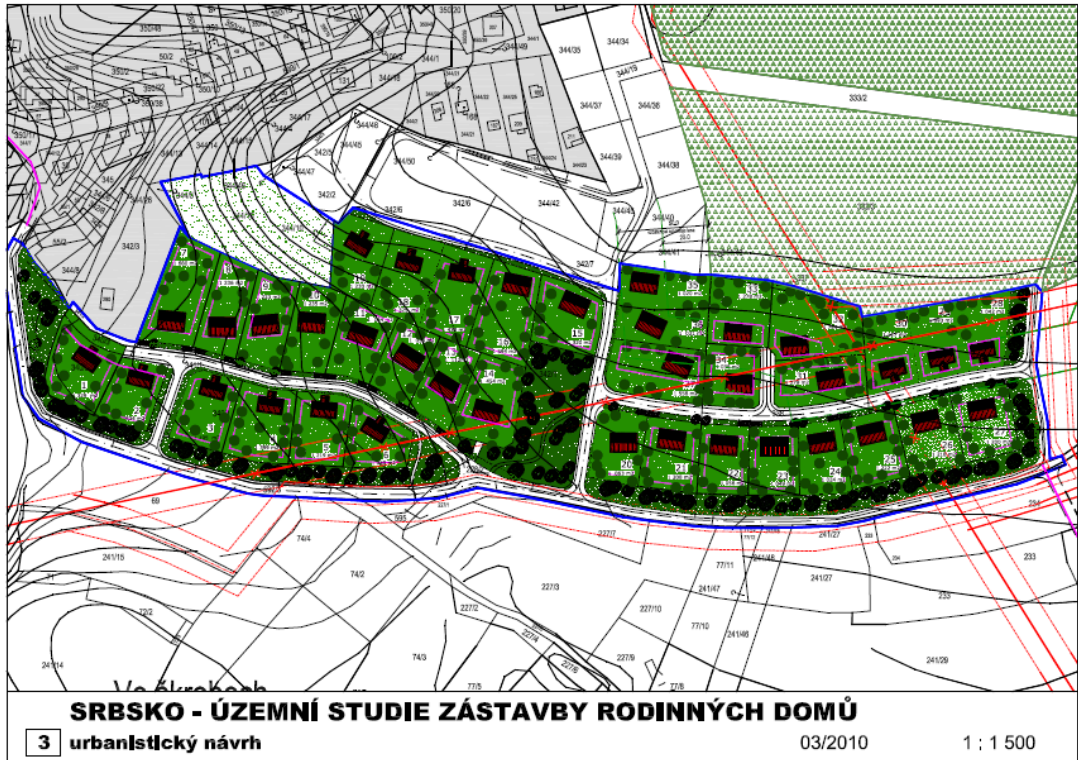
Legenda

- Evropsky významná lokalita
- Působnost správ CHKO
- ÚSES - nadregionální biocentra

urbanistický záměr - autor: arch. Ing. Pokojová

Autor: Alena Stará
1/13

Příloha č. 5 Územní studie

SRBSKO - ÚZEMNÍ STUDIE ZÁSTAVBY RODINNÝCH DOMŮ

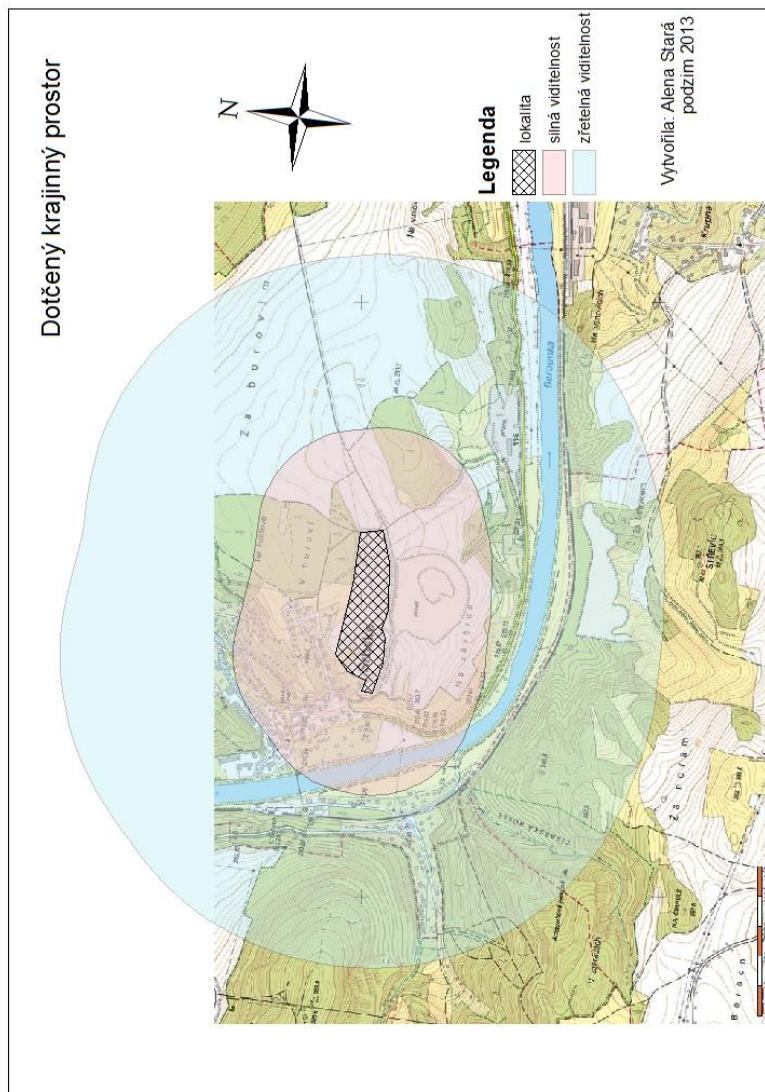
3 urbanistický návrh

03/2010

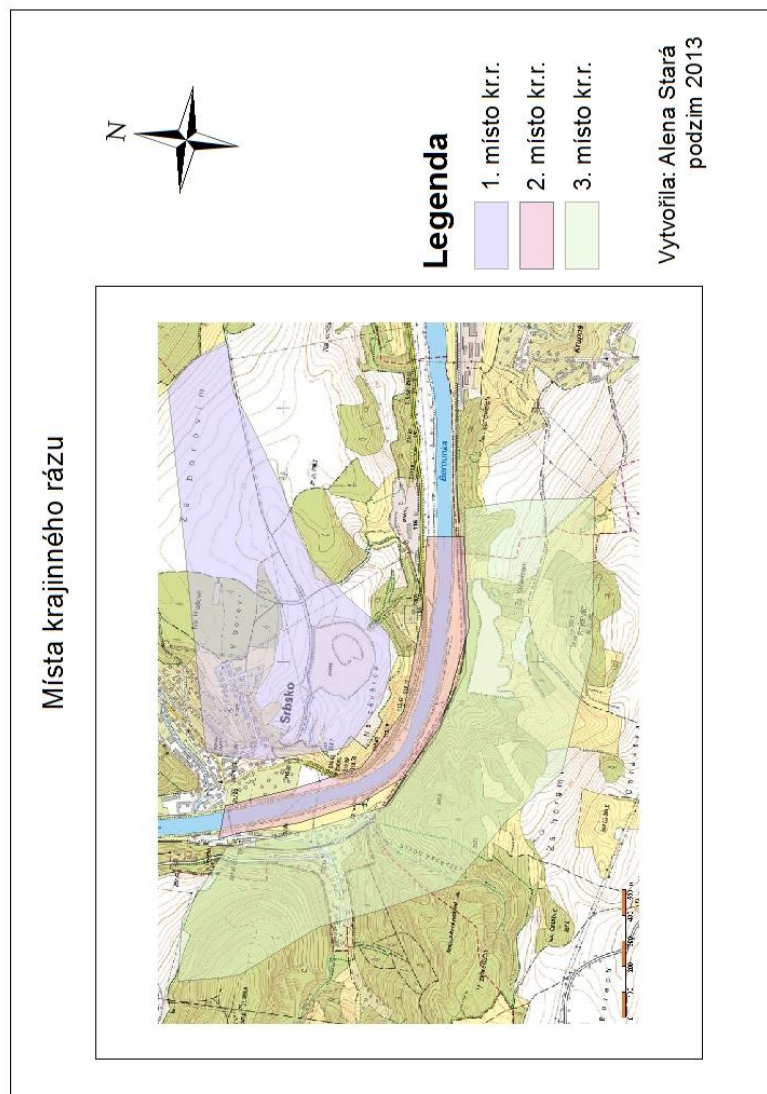
1 : 1 500

Příloha č. 7 Vymezení dotčeného krajinného prostoru (zdroj: Alena Stará)

Příloha č. 8 Vyznačení míst krajinného rázu (zdroj: Alena Stará)

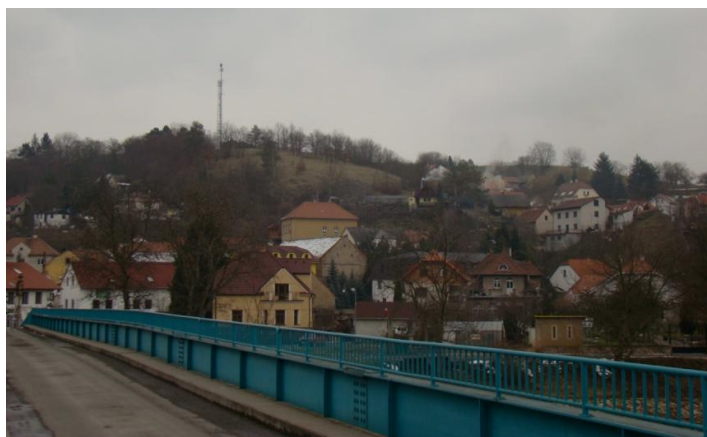

Příloha č. 9 Barokní kaple (zdroj: Alena Stará, zima 2013)

Příloha č. 10 Obec Srbsko (zdroj: Alena Stará, zima 2013)

Příloha č. 11 Vytěžená pískovna v bezprostřední blízkosti řešené lokality (zdroj: Alena Stará, zima 3013)

Příloha č. 12 Nová stavba, která není součástí ÚS (zdroj: Alena Stará, zima 2013)

